...ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 175 (13491) | 1971 оной июлиин 28, среда | Сэн 2 мүнгэн

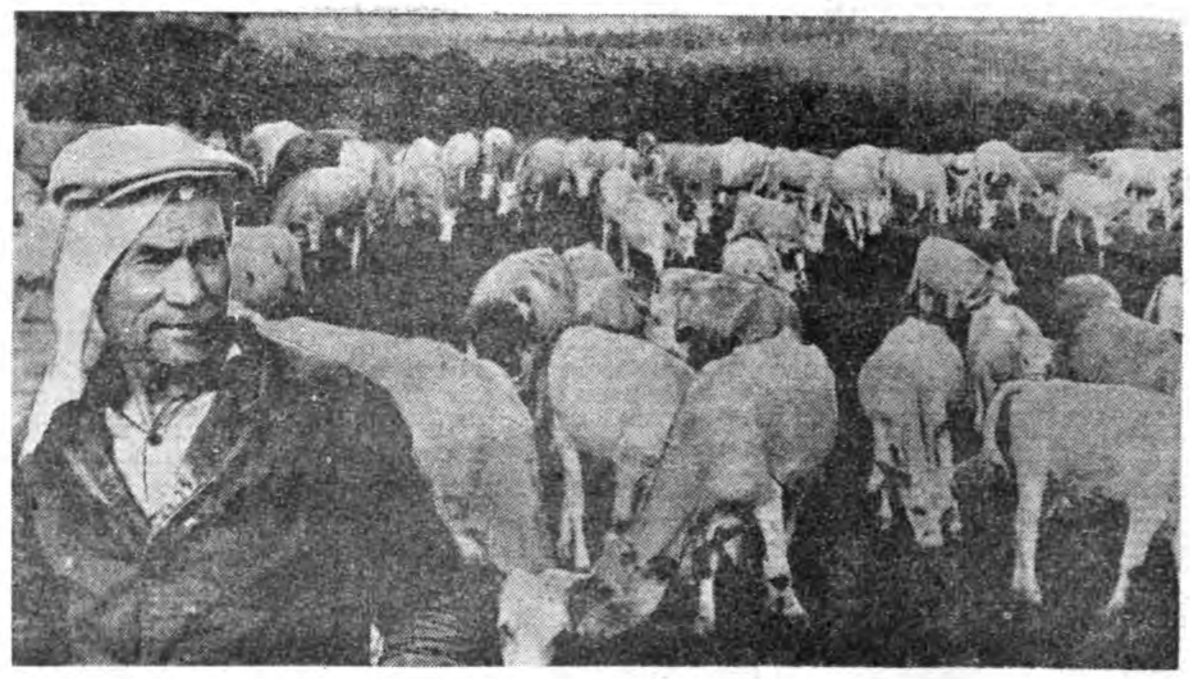

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

...НИТЫМНАЙ МАЛ ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛЭЭР ХАНГАГДАХА

...гэрэгшэ табан жэлэйнгээ түсэ... манай совхоз урагшатай дүүргэ... юм. Тиихэдээ тарянай ургаса ...н малай ашаг шэмые нилээд ...үүлжэ шадаһан байна.

...үнөө ажалшадай урда шэнэ зо...нууд табигдажа, хүгжэлтын ... үндэр шатада ажахыгаа гаргаха ...ар энэ жэлһээ эхилжэ, КПСС-эй ... съездын шиидхэбэринүүдые ...өри болгон, урданайхиһаа бү...ялисэ ехэтэйгээр хүдэлмэрөө ...ахые оролдонобди.

...нэ табан жэлдэ совхозоймнай ...н мал ажалай ашаг шэмэ эрид ...үүлэгдэхээр хараалагданхай. ... асуудал шиидхэхын тула бидэ ...түрүүн малай тэжээл элбэгээр ...ахэ зэргэтэйбди. Жэшээлхэдэ, ... табан жэлэй туршада үбһэ, шэ... тэжээл 1,5 дахин ехээр бэлэд...ог болохоор түсэблэнэбди.

...ар тиимэ арга боломжодо найда... ниитынгээ малай тэжээл иимээр ...үүлхэ гэһэн байгаабибди?

1968 онһоо эхилжэ, сабшалангаа, ...эрисэ һайжаруулха хүдэлмэри ...өөр ябуулнабди. Ц. Р. Жимбее... ударидалга доро сабшалан һай...улха тусхай оньһожоруулагда... отряд байгуулаа һэмди. Энэ от... гурбан жэлэй турша соо 414 ... газар ашаглаа. Гансахан үн... жэлэй туршада тэрэнэй хү... һөөг, бургааһанууд усадхагда... 36 гектар газар сэбэрлэгдээ. 115 ... газар шэнээр хахалжа, жэг... байха юм. Мүн тиихэдэ 380 ... талмайда минеральна үтэг...лгэ оруулһан, 850 гектарта олон ...й ногоо тарижа ургуулһан бай...

...бшалан, бэлшээриие үндэһөөрнь ...руулжа, манай совхоз 1212 ... таримал ногоотой бэлшээритэй ... Нёдондо тэрэнэймнай 164 гектарынь сабшагдажа, хоёр мянга гурбан зуураад центнер шэмэтэй үбһэн хуряагдаһан юм.

Энэ отрядһаа гадна луговодуудай оньһожоруулагдаһан, сагүргэлжын бригада байгуулагданхай. Тэрэниие Ч-Д. Санжижапов эрхилнэ. Тэдэнэй хүсөөр даалгагдаһан сабшалангай гектар бүриһөө 17,8 центнер ногоон абтажа, ниитын малда 15832 центнер үбһэн бэлдэгдэһэн байха юм. Совхозоймнай хоёрдохи, гурбадахи отделенинүүдтэ луговодуудай саг зуурын оньһожоруулагдаһан звенонууд байгуулагдадаг болонхой. Эдэнэр ногооной ургасые дээшэлүүлгэдэ, үбһэ хуряалгада нилээд ехэ туһа хүргэнэ.

Совхозоймнай олонхи луговодууд жэл бүри үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абадаг, дүй дүршэлтэй хүнүүд юм. Хоёрдохи отделениин луговод Ц-Д. Жамбалов 80 гектар сабшаланһаа гектар бүриин 41 центнер ургаса абаа. Луговодууд С. Линейцев, Б. Будажапов, В. Аюшеев, Г. Файзулин гэгшэд өөһэдынгөө даажа абаһан сабшаланһаа гектар бүхэнһөө 26 центнерһээ 32 центнер хүрэтэр үбһэ абаһан юм.

Тиигэжэ луговодууд болон механизаторнуудай оролдосын ашаар совхознай үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбөөр хараалагдаһан 34600 центнерэй орондо, 50743 центнер үбһэ сомоһон байна. Сабшалангаймнай гектар бүхэнэй дунда зэргын ургаса 11,5 центнер болоһон юм.

Байгша онойнгоо социалис уялгые дүүргэхэ зорилго ажалшаднай урдаа табинхай. Газараа үшөөл һайжаруулха, тарьялангай, сабшалангай ургасые улам дээшэлүүлхын тула ехэхэн оролдолго гаргаа.

Хабартаа 2250 гектар сабшалан уһалагдаа. Зургаан зуугаад гектар сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан, 140 гектар газар шэбхэжүүлэгдэһэн байха юм. Минеральна үтэгжүүлгын тиимэ элбэгээр аса рагдадаггүй һэн туладань, бидэ наг шэбхээр үтэгжүүлгэдэ анхаралаа хандуулдаг гээшэбди. Долоо мянган тонно үлүүтэй наг шэбхэ сабшалан дээрээ гаргажа тараагаабди. Хуурай гэжэ газарта 250 гектар сабшалан үндэһөөрөө һайжаруулагдаа. Энэ зундаа бороотой байжа, уһалагдадаггүй сабшалангай ургаса һайн.

Мүнөө жэлдэ совхознай ниитынгээ малда табин хоёр мянга гаран центнер үбһэ бэлдэхэ түсэбтэй. Урда жэлнүүдэйхиһээ ехэ үбһэн абтаха зэргэтэй болоно. 4613 гектар сабшаламнай дууһан сабшагдаха, уһалагдадаг газарһаа гектар бүриин дунда зэргээр 13 центнерһээ доошо бэшэ үбһэн хуряагдахаар хараалагдана. Энээнһээ гадуур мүнөө жэлдэ олон жэлэй ногоо таригдаһан 500 гектар талмай сабшагдаха юм.

Ургаһан ногоогоо хагдараангүй, шанар һайнтайгаар соможо абаха гээшэ эмхидхэлэй хүдэлмэриһөө дулдыдана. Үбһөө богонихон болзор соо хуряаха зорилготойгоор оньһожоруулагдамал дүрбэн звено сабшаландаа гарганхайбди. Эдэмнай совхозой үбһэ хуряалгын ехэнхи ажалые хэжэ гараха юм. Бүхы ажалнай сабшалгаһаа эхилээд, үбһөө шаргада ашажа һүрилэлгэ хүрэтэр оньһон техникын хүсөөр бүтээгдэхэ юм. Үбһөө түргөөр хуряажа абаха гэһэн зорилгын хажуугаар, ниитын малда хямда сэнтэй тэжээл бэлдкэхэ арга хэгдэнэ бшуу. Жалга һудал, шугы бургааһатай газарнуудай ногоо сабшажа абахабди. Мүнөө 16 бага звенонууд бүридхэгдэнхэй. Звено бүхэнэй зорилго тодорхойлогдонхой, мүрысөөнэй гурим бүгэдэндэ ойлгуулагданхай юм. Тиихэтэй хамта үбһэшэдые эдеэ хоолоор, худалдаа наймаан болоод, культурын талаар хангаха асуудалнууд шиидхэгдэһэн байна.

Мүн шэмэ һайнтай, витаминаар элбэг тэжээл ниитынгээ малда ехээр бэлэдхэхын түлөө һүүлэй жэлнүүдтэ оролдолго гаргагдана.

Тиимэһээ ниитымнай малда шэмэтэ тэжээл горитой бэлэдхэгдэхэ. Жэшээлхэдэ, 8100 тонно силос, 180 тонно набшаһата тэжээл, 800 центнер витаминтай үбһэн бэлэдхэгдэхэнь.

Харин анхандаа хэрэглэжэ үзөөгүй сенаж, үбһэнэй гурил бэлэдхэхэ ёһотой аад, дүй дүршэлгүйдэжэ, оньһон техникээ саг соонь түхеэржэ үрдингүй олон хоногоо гээбэбди. Түсэбэй ёһоор 280 тонно сенаж, 300 центнер үбһэнэй гурил бэлэдхэгдэхэ юм. Хэдэхэн хоног соо дутуу дундаяа усадхахабди. Үбһэнэй гурил татадаг тусхай агрегат үгышье һаа, механизаторнуудnай үбһэ хатааха оньһото түхеэрэлгэ өөһэдөө тааруулан бэлэдхэжэ, ороохо бутаргадаг агрегат тодхоо.

Мүнөө хоёр халаанай ажал эмхидхэгдэбэ. Ногоо бэлэдхэжэ асарха хүнүүд хэрэгтэй болохо техникэ үгтэжэ, Дэмбрэл Гунсуев агрегадые даагшаар табигдаад байна.

Мүнөө жэлдэ үбэлжэхэ 2150 толгой эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 700 һаамхай үнеэд, 20 мянга гаран хонид тэжээлээр дутамаггүй ондо орохо.

Урдаа табиһан зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлжэ, гүрэндэ хүдөө ажахын һайн шанартай продукци элбэгээр тушааха гээшэ хүдэлмэришэдэймнай гол зорилго болоно.

Ц. ЛОДОЕВ,
Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой директор.

ЗУНАЙ БЭЛШЭЭРИИН ЭЛДИНДЭ

Хяагтын аймагай „Заря“ колхозой мал адуулагша ИЛЛАРИОН ИГУМНОВ хөөрэнэ:

— Үнгэрэгшэ июнь һарын тэн багта, һаяшаг зуһаландаа нүүжэ ошоод байхадамнай колхозой парткомой секретарь Илья Андреевич Полынцев ажахын главна зоотехник Иван Петрович Красиков хоёр манай гүүртэдэ ерээ һэн.

Тиигээд тэдэнэр зунай бэлшээриин хаһада үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 1000 граммһаа бага бэшээр нэмээхын түлөө тэмсэхэ гэһэн Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой малшадай социалис уялга, үүсхэл уряа тухай манда хөөрэжэ үгөө бэлэй. Энээнэй урда тээхэнэ бидэ өөһэдөөшье Ноёхоной малшадай бэшэгые газетэдэ уншаһан, тэрээн тушаа бага зэргэ хөөрэлдэһэн байгаабди.

— Зай, таанад, энэ уряа тухайнь юун гэжэ һананат? Дэмжэжэ шадаха гүт? — гэжэ парткомой секретарь нүхэр Полынцев маанадһаа сэхэ асууба.

— Теэд манай гүүртын үхэрнүүд намар гүрэндэ худалдагдаха мал бэшэ, үсхэбэридэ табигдаха эмэ хашарагууд ха юм,—гээд, намтай хүдэлдэг Егор Игумнов дуугарба.

— Энэтнай хамаатай бэшэ. Эрэ, эмэшье буруу, хашараг, гуна, гунжадые зунай сагта, хүхэ ногооной элбэгтэ зүбөөр лэ бэлшээн, шэгнүүрыень ехээр нэмээжэ, таргалуулжа шадаа һаа, алишье талаараа ехэ удха шанартай бшуу,—гээд, главна зоотехник нүхэр Красиков хэлэбэ.

Тиимэһээ Егор Сергеевич Игумнов бидэ хоёр гүүртынгээ 307 эмэ хашарагуудай намар гүрэндэ худалдагдахашьегүй һаань, баһал зунай бэлшээриин дүрбэ һара соо үхэр бухэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэ бүри 1 килограмһаа бага бэшээр нэмээхын түлөө мүрысэхэ гэжэ шиидээ һэмди. Юуб гэхэдэ, хүхэ ногооной шэмэтэйдэ үхэрнүүдые оролдосотой һайнаар адуулаад, түргэн томо болгохоор таргалуулжа шадабалнай, эдэ эмэ хашарагууд хаһа сагтаа ороондо орохо, эсэстээ тобир һайн үнеэд болохо ха юм.

Бидэ мүнөө Моөрөөшын эхиндэ зуһажа байнабди. Зунай эхинһээ хойшо хура бороо ходо орожо, эндэхи бэлшээриин ногоон яһала һайн, малай садажа ядахаар бэшэ. Гансал газарынь үйтаншаг. Эндэмнай зэргэлээд, һаалиин 200 шахуу үнеэд адуулагдана. Тиимэһээ үхэрнүүдээ гол түлэб Сүхэ голой эрье зубшажа, бургааһа шугын забһараар адуулнабди.

Хэнэйшье мэдэһээр июль соо ходо бороотой, һэрюун, һоно батаганааншье үсөөн, үхэр малай бэлшэхэдэ яһала таатай хаһа байна гээшэ. Имагтал залхуурангүй, оролдосотой һайнаар адуулаа һаа, үхэрнүүдые түргэн таргалуулха, шэгнүүрыень ехээр нэмээхэ арга боломжо гүйсэд бии. Газарайнгаа уйтан хада бүхы 307 хашарагуудаа томо жэжээрнь хоёр ондоо таһалаад адуулнабди. Дан олон байхадаа бэлшээриингээ ногооe ехээр гэшхэхэ, түрүүн ябаһан үхэрнүүдынь ногооной һайниие эдижэрхихэ, хойгуурхиниинь садангүй һалаха бшуу. Малаа үглөөгүүр эртэ, 4 часта гаргаад, бүхэли үдэр хорёодо оруулангүй, үдэшэ бүрэнхы болотор бэлшээнэбди. Ехэл халуун болоо һаань, хашарагуудаа бургааһа шугы руу оруулжа, үгышье һаа нуурай эрьедэ абаашажа, 2 час соо тиирүүлнэбди. Аадар бороодо тэдэнээ ой модон соо оруулагшабди. Эндэмнай Сүхэ голой татуур, һалаануудһаа гадна, нуур халяадһан олон. Тиимэһээ үхэрнүүд дуран соогоо уһалдаг.

Зуһалан дээрээ дабһа, минеральна тэжээл һайса асаранхайбди. Һүниндөө хура бороодо оруулжа хааха сарай баригданхай.

Бэлшээридэ гаргаһанһаа хойшо нэгэ дахин шэгнэжэ үзэхэдэмнай, минии харадаг 152 томошог хашарагууд шэгнүүрээ хамтадаа 44,5 центнер нэмээһэн байгаа гэхэ гү, али үхэр бүхэн шэгнүүрээ сүүдхын 1 килограмм шахуугаар дээшэлүүлээ. Мүнөө эдэ малые харахадаа, июль соо шэгнүүрээ баришье ехээр нэмээхэ гээшэ аа гү гэжэ һананаб.

Тиигэбэл, абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ аргатай болохобди. Энээнэйл түлөө шааяма аадар бороо орог, шанга наранше байг, хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлнэбди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үхэршэн И. В. Игумнов.

М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—ШАН

...Буряадай АССР-эй Ми...стрнүүдэй Совет, проф...юзуудай Буряадай об...астной Соведэй президиум ...рэнэй худалдаа наймаа...й предприятинуудай хоо...ндо дэлгэрһэн социалис ...рысөөнэй 1971 оной хоёр...охи кварталай дүн хаража ...ээд, түрүүшүүлдэнь дам...уулгын Улаан туг, мүнгэн ...нгуудые барюулхаар тог...оо̆бо.

...Улаан-Үдын горпромтор...гын 13-дахи магазинай кол...ектив эдеэ хоол наймаал...ха даабаряа 105,9 про...цент дүүргэжэ, Буряадай ...ССР-эй Министрнүүдэй ...оведэй, профсоюзуудай областной Соведэй дамжуулгын Улаан тугаар, 575 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шангаар шагнагдаа.

Хилээмэнэй зүйл наймаалха түсэбөө 100,1 процент дүүргэһэн Улаан-Үдын горхлебторгын 2-дохи магазинай коллектив дамжуулгын Улаан тугта хүртэхэһөө гадна, 300 түхэригөөр шагнагдаһан байна.

Гурбадахи мүнгэн шанда Улаан-Үдын горпромторгын 74-дэхи магазинай, горпищеторгын 81-дэхи магазинай коллективүүд тус бүридөө 350, 200 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР 6 ВАГОН

Буряадай мебелиин ба модо болбосоруулгын комбинадай бэлэн продукциин цехэй коллектив социалис мүрысөөндэ нэгэтэ бэшэ түрүүлһэн юм. Тэдэнэр үнгэрһэн табан жэлэй түсэбые болзорһоонь 3 һараар уридшалан дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 10 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал, 2 мянган түхэригэй мебель ашажа ябуулһан байгаа.

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөөндэ тэдэнэр оролсоод, абаһан уялгаяа урагшатайгаар дүүргэнэ. Түрүүшын хахад жэлэй даабари 102 процент хүргэгдөө. Түсэбһөө гадуур 6 вагон продукци ашагдажа, ондоо тээшэ ябуулагдаа.

Цехэй коллектив байгша оной түсэбые болзорһоонь урид декабриин 27-до дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 1000 кубометр бэлэн продукци вагонуудта ашажа ябуулха уялга абанхай.

Коллективэй туйлаһан амжалтада цехэй начальник Антроп Павлович Гуслякобой оруулһан хубита ехэ юм. Нүхэр Гусляков эндэ хүмүүжэн ургаһан, дүй дүршэлтэй болоһон. 1946 ондо сэрэгэй алба дүүргээд, модоной заводто ажаллахаар ерээ һэн. Түрүүшээр бракер-десятнигаар, һүүлээрнь мастераар ажаллаа. Хожомынь цехэй начальнигаар дэбжүүлэгдэһэн байна. Юрын хүдэлмэришэн ябахадаа, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм.

Үнгэрһэн табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор тэрэ һаяхан шагнагдаа. Коммунист А. П. Гусляков цехэй ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шададаг, хүдэлмэришэдтөө анхаралтайгаар хандадаг. Хүдэлмэришэдөө эбтэй эетэй коллектив болгожо шадаһанай ашаар урдахи зорилгоёо урагшатайгаар дүүргэнэ.

Д. АЮШЕЕВ.

250—300 ТОННО ХҮРЭТЭР

Үбдэгтэ тулама ногоотой Бордошын үргэн ехэ сабшалан дээрэ олон тоото трактор, машинанууд хүдэлжэ байба. «Т-16» гэжэ бишыхан тракторай рульда улаахан пулаадтай басаган һуунхай, сабшалангай заха үзүүрые шадамараар сабшана. Энэмнай училищи дүүргэжэ ерэһэн Галина Стрепкова гээшэ. Тэрэнэй хойноһоо МТЗ-52-той үнинэй тракторист Пэрэнлэй Доржиев, Шагдаржап Мудаев гэгшэд ургасатай ногооe нэбшытэр унагаажа ябана. Хэдэхэн часай урда сабшагдаад, һиирэд гэһэн сэл хүхэ ногооe Гарма Будаев, Ширап Ванданов гэгшэд тракторай тармуураар тармажа ябана.

— Сабшагдаһанай һүүлээр энэ нугые минеральна үтэгжүүлгэ хэжэ хойто жэлһээ эндэһээ үндэр ургаса хуряажа абахаар хараалагдана,— гэжэ колхозой түрүүлэгшын уялгые дүүргэжэ байһан главна агроном Очиржап Доржиев хөөрэнэ.

Һүрилхэ, ваал суглуулха оньһон түхеэрэлгэнүүд хүдэлжэ, хүсэд хатажа үрдеэгүй сэл хүхэ ногоон машинануудта ашагдана. Шофернууд Эрдэни Нимаев, Яков Максимов, Семен Самбуев гэгшэд машинануудаа хойно хойноһоонь залажа, ногоогоор дүүргүүлээд, колхозой центртэй зэргэлээд тооной байһан малай байра тээшэ гүйлгэлдэнэд. Тэндэ шэнэ аргаар үбһэ ногоо хадагалагдан — сенаж даралга эхилээд байна бшуу.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз аймаг соо түрүүлэн ниитынгээ адууһа малда үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй шэнэ арга хэрэглэжэ эхилбэ. Эндэ хүршэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд сенаж дараха арга, заабаринуудтай танилсахаяа ерэнхэй.

— Сенаж гээшэшни ёһотойл үбэлэй ногоон бэлшээри гэжэ бэлэдхэдэг хүнүүд нэрлэдэг юм. Адууһа малдаа үбэлдөө эдюулхэдэ бэлшээриин ногоонһоо өөрэгүй үнэтэй, сэнтэй тэжээл, —гэжэ Захааминай аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник Ц. А. Гырылов хөөрэнэ.

Сенаж гектар дээрэһээ абтадаг үбһэнһөө 2—3 дахин шэмэтэй тэжээл юм. Тиимэһээ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 75 тонныя багтаамжатай траншей соогоо сенаж дараад, үшөө ондоо нүхэ бэлэдхэжэ, август һарада энэ шэмэ ехэтэ тэжээл бэлэдхэхээр хараална. Мүн аймагай колхоз, совхозууд мүнөө жэлдэ 250—300 тонно хүрэтэр сенаж дарахаар түсэблэнхэй, Ажахынуудта витамин ехэтэй үбһэнэй гурил татагдажа, залуу малдаа шэмэ ехэтэй тэжээл бэлэдхэжэ байна.

Байгша ондо аймагай колхоз, совхозуудай сабшалан, полинууд дээрэ баян ургаса ургажа, малдаа янза бүриин тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ арга боломжонууд гүйсэд бии.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ,
манай корр.

Сошордомо дохёо

Унжагайрһан зандаа

Эрхирэгэй совхоз жэлһээ жэлдэ ниитынгээ малда үбһэ тэжээл шанар муутайгаар бэлдэдэг, Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһада хүдэлмэришэдэй дуталдадаг дээрэһээ зарим сабшалангай үбһэ ногоон хагдашаха ушар гарадаг юм.

Энэ жэлдэ бороо хура орожо, сабшалангай ургаса һайн. Хабарһаа хойшо луговодууд һайнаар хүдэлжэ, сабшалангаа нилээд һайжаруулаа.

Гэбэшье нүхэр Тубчиновай хүтэлдэг нэгэдэхи отделени 700 гектар сабшалантай. Эндэхи зон июлиин 20 болотор үбһэ хуряалгада хүсэд шиидэжэ ороогүй байгаа. Үбһэ хуряалгада хүдэлхэ зон дуталдана. Морин косилкада һууха хүн мүнөөшье олдоогүй, мүн һүри хаяха бүһэтэйшүүл дуталдана. Хомууд, эмээл, гар тармуур гэхэ мэтын шухала зэр зэмсэгүүдээр хүсэд хангагдажа шадаагүй. Эндэ жэлһээ жэлдэ оньһожоруулагдамал нэгэ звено хүдэлдэг аад, мүнөөшье болотор үбһэ хуряалгада ороогүй байһаар.

Ойрын үдэрнүүдтэ бороо хура ехээр орожо, нобшорһон эндэхи хүтэлбэрилэгшэдтэ ехэ аятай шалтагаан олдоол хаш. Алдуу эндүүнүүдээ хэзээ усадхажа, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахань гээшэб?

Г. БАЗАРЖАПОВ.

Загарайн аймаг.

СОВЕТ ВЫСТАВКЫН АМЖАЛТА

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Арадай ажахын элдэб һалбаринуудай, эрдэм ба техникын талаар Советүүдэй ...ой туйлаһан амжалтануудые харуулһан совет худ...лдаа наймаанай-промышленна хоёрдохи выставкэ совет-монгол харилсаа холбоо хүгжөөн бэхижүүлгэдэ ту...лаа. Монголдо арадай революциин болоһоор 50 жэ...эй ойдо зорюулагдан эмхидхэгдэһэн совет выставкэ ...ухай монгол олониитэ иимэ һанамжа нэгэн һанал...айгаар хэлэдэг байна.

Хүнгэн промышленностиин продукциһаа эхилээд, планетэнүүдэй хоорондын эрдэм ухаанай научна станцинуудай модельнүүд хүрэтэр 3.500 гаран экспонат выставкэдэ табигдаһан байна бшуу.

Эдэ гурбан неделиин турша соо выставкэдэ хоёр зуу мянга гаран хүн орожо хараа. Монголой ниислэлэй хүн зонһоо гадна, республикын олон аймагуудай ажалшад мүн лэ выставкые харалсаһан байна.

20 миллион шахуу түхэриг хүрэтэр эд бараа андалдан абалсаха тухай олон тоото хэлсээнүүд выставкын нээгдэһэн үедэ совет ба монгол гадаадын худалдаа наймаануудай организацинуудай хоорондо баталагдаһан байха юм.

ЭХЭ ОРОН ДОТОРНАЙ

ЭСТОНИИН ССР. Шэнэ табан жэлдэ оронноймнай электротехническэ промышленность ехээр хүгжэхэ байна. Тиимэһээ Эстониин ССР-эй научна хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэридэ шэнэ технологи нэбтэрүүлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарна. Таллинай научно-шэнжэлэлгын ба проектно-технологическа институдай эрдэмтэд технологическа шэнэ арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхые дурадхана. Эндэ «СТЭМ» гэжэ түхэлэй тоо бодолгын тусхай машина бүтээгдэжэ, оронноймнай олохон промышленна предприятинуудта хэрэглэгдэжэ захалба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Таллинай научно-шэнжэлэлгын институдай научна хүдэлмэрилэгшэ Рейн Саранди шэнэ түхэлэй машина шалгажа байна.

МОСКВА. Эндэ байрын юһэн дабхар гэрнүүдые барилгада шэнэ кранууд туршагдажа байна. Энэ кран юугээрээ ондооб гэхэдэ, гэр барилгада орохо материалнуудые гансахан дээшэнь үргэдэг бэшэ, мүн тэрэнэй хүсөөр хабсаргагдана. Тиигэжэ ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлээ.

Тус кран хоёр пультай. Досоогоо «Стройка» гэдэг портативна радиотой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: барилгын талмай дээрэ шэнэ түхэлэй кранай хүдэлжэ байхань харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

Коммунист тухай хөөрөөн

САБШАЛАН ДЭЭРЭ

УЛААН-УДЭҺӨӨ шанха буруулжаа ябахада, ехэ харгын хойто талаарнь Ивалга тосхондо туласа хабтагай ехэ хадалан, сабшалан мүнөө ногоорон нэмжыхэ. Илангаяа хабар, намарай сагта энээп уруу ябаа хада, нэгэ хүнэй энэ сабшалангай нэгэ участок дээрэ үдэр бүри шахуу нэтэрүү сүлхөөр ажаллажа байхань харагдадаг юм.

Энэмнай Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын Доодо-Ивалгын отделениин дүйтэй шадамар луговод, үнинэй коммунист Бато Гармаевич Намзалов гээшэ. Тэрэ халаа хорёод гаран жэлэй туршада түрүүшээр колхозой, һүүлээрнь совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн ябаһан юм. Удаань пенсидэ гараһан байбашье һаа, бэеынгээ амарые хараад, гэртээ миин һууржа шадаагүй. Харин сабшалан һайжаруулхын тулада хүшэр хүндэ хүдэлмэриие шэлэн абаһан байгаа.

Үшарынь хадаа, мүнөө үедэ алууһа мал олоор үдхэхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тулада эгээл түрүүлэп үбһэ элбэг ехээр сабшажа абаха гээшэ яахын аргагүй шухала удхатай байһыень энэ коммунист үбгэн бата ойлгоод ябаһан юм ааб даа. Иигэжэ дүрбэ-табан жэлэй саада тээ нүхэр Намзалов луговод боложо, тон харюусалгатай, хүндэтэйшье хэрэг бэе дээрээ даажа абаа бэлэй.

Бато Гармаевич уг заяанай оролдосотой сүлхэ, нэгэл эхилһэн юумэеэ тухандань хүрэсэ хэжэл һаладаг зантай юм. Ханааб, һубаг заһаха, малтаха, шэбхэ тарааха, газар уһалха, сабшалан дээрэхи модо, шулуу түүхэ гэхэ мэтын луговодой хэдэг хүдэлмэриин хүндэһөө тэрэ хүн зүрхэсэжэ, шархайжа юрэдөө үзөөгүй. Тиимэл хадань, тэрэнэй хэһэн ажалынь урагшатай, үрэ дүн һайнтай байжа, сабшалан дээрээ ногоо бараг һайнаар ургуулжа шадана бшуу.

Ажалша бүхэриг бүхы хүнүүдтэл адли нүхэр Намзалов даруу зантай, далайса үргэнтэй хүн ха юм даа. Тиимэһээ өөрынгөө ажал тухай тобшохоноор иигэжэ хөөрэнэ:

— Би бүхыдөө 198 гектар сабшалан, олон жэлэй ногоо таридаг 28 гектар газар даажа абанхайб. Тэндэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ тараагдаа һэн. Хабар эртэ, саһанай хайламсаар, һайрамай уһа гаргаһан, тиигээд апрелиин арбаадаар түрүүшын уһалалга захалһан байгааб. Бүри нёдондо намар ханааб, һубагуудаа гүнзэгырүүлжэ малтаһан байжа, газараа уһалхадамни бэедэ амар байгдаа. Юрэдөө, хабартаа хэхэ юумэн заһаа абан яһала бии байха юм. Сабшалан дээрэхи модо, шулуу сэбэрлэхэш. Тиигэһээр байтар, хоёрдохёо уһалха саг тулажа ерэхэ. Луговодой ажал гээшэ, юрэдөө, иимэл байдаг юм даа. Иигэжэ үнэн зүрхэнһөө оролдоогүй һаашни, үдхэн бүшмэг ногоон хаанаһаа ургахаб даа.

Дээдэ намаг гэжэ газарта луговодой харууһанда үгтэһэн хоёр зуугаад гектар сабшалангай ургаса бэшэ бэшэ тээхиһээ һурагтүй һайн гэжэ магтуулна. Энээн тухай тус отделениин партийна организациин секретарь, агроном Борис Доржиевич Цыдыпов иигэжэ хэлэнэ:

— Коммунист Намзалов ямаршье хүндэ хүдэлмэриһөө зүрхэсэн далтиржа байдаггүй, нютаг зондоо һайн жэшээ харуулжа ябадаг юм. Мүнөө жэл тэрэнэй ургуулһан ногоое харахада, манай эндэ эгээн эрхимынь гэхээр байна. Бидэнэр луговодой участок дээрэхи ногооее һаяшагай сабшажа эхилээбди. Тэсэд һүүлэй үдэрнүүдтэ үргэлжэ хура бороо орожо, үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин һаатаһан дээрэһээ тэндэ сабшагдаһан үбһэ хуряажа үрдеэдүй байгдана. Тиимэһээ гектарай сохом хэды центнер ургаса абтаха байһан тушаа мүнөөдөө хэлэхын аргагүй. Юрэдөөл, нёдондонойхиһоо жэшээгүй үлүү ехэ үбһэн абтаха гэжэ найдахаар.

Мүн баһа 28 гектар люцернэ гэжэ таримал ногоон луговодой харууһанда үгтэнхэй. Нёдондо ондоо хүндэ даалгаһамнай, тэрээнһээ биратай ургаса гараагүй һэн. Тиин мүнөө жэлдэ тад ондоо, һайн байна даа. Коммунист Намзалов үнэн шударгы, ажалша бэрхэ хүн байһанаа мүн эндэшье гэршэлэн харуулаа.

Гансашье парторг иигэжэ магтаалай һайн үгэнүүдые хэлэнэ бэшэ. Эндэхи жиирэй хүдэлмэришэн, партийнабэшэ Даба Будаев коммунист Намзаловай ажал тухай үсөөн үгөөр тоб байса хэлэхэ зуураа, иимэ сэгнэлтэ үгөө һэн.

— Намзалов шэнгеэр бултадаа ажалладаг һаа, ямаршье һайн байха бэлэй... Хамаг юумэн хуу баран урагшатай, һайнаар бүтэхэ һэн. Одоол үнэн зоригоо табижа хүдэлдэг хүмнай энэл гээшэ даа! — гэбэ.

Зүгөөр Бато Гармаевич гансал тэрэ дааһан хара ажалаа хараад, ондоо юумэндэ хамаархангүй ябадаг хүн гэжэ һанажа болохогүй. Тэрэ хадаа парти, правительствын гаргаһан гол шухала шиидхэбэринүүдые хэнһээшье урид үрдижэ шудалһан, эрдэм, техникын түйлалтанууд тухай һонирхон уншаһан лэ байдаг. Тобшоор хэлэхэдэ, үбгэрөөб, үтэлөөб гэнгүй өөрынгөө эрдэм болбосоролые ходо дээшэлүүлжэ, хүдөөгэй коммунистда хамаадаха асуудалнуудые гол түлэб сээжэдээ хадуужа, шухала юумэнүүдые ойлгохо, мэдэхэ гэжэ оролдожол ябадаг, иимэл онсо өөрын, ёһотойл коммунистын шэнжэ түхэлтэй хүн шуу даа.

Ажалша угтай хүнэй үхибүүдшье ондоо, бэшэ бэшэнһээ шалгараад лэ байдаг гээшэ. Нүхэр Намзаловай аша болохо, мүнөө дунда һургуули дүүргэжэ ябаһан Ринчин гэжэ хүбүүн бии юм. Энэ зундаа сабшалан дээрэ ажал хэхэдээ, үбгэжөөл тэрэ ашаяа ходо дахуулаад, хүдэлмэриин дурэтэй болгожо, заажа, һургажа ябаа юм.

Хүдэлмэриин хүндэһөө зүрхэсэнгүй, хүдэр сарюунаар үндэр наһаяа эдлэжэ ябаһан үнинэй коммунист үбгэн Намзаловта энээнһээ хойшодоошье иимэ эрпэтэй зоригтой ябахыень хүсэебди.

Вас. ГАЛДАНОВ.
Улаан-Үдын аймаг.

АРАДАЙ АЖАХЫДА

БЕЛОРУССИИН ССР... скын автомобильна завод... мо хүсэтэ автомашинану... тээгдэжэ, оронойнай ... ажахыда эльгээгдэнэ. Эн... тээн гаргагдадаг олон ... автомашинанууд ганс... орон дотороо бэшэ. ... Польшо, Болгари, ГДР, ... ци, Афганистан болон ... гүрэнүүдтэ абаашагдана...

Мүнөө тус завод МАЗ-5205 гэжэ маркын 240 мо... хүсэтэй автомашина ... гаргана. Энэ автомашин... тонно ашаа шэрэдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ми... автозаводой шэнэ түхэл... томашина.

АПН-эй ф...

ЗОНОЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭД...

УДМУРТЫН АССР. Ижевскэ машина бүтээлгын заводой конструкторнууд «ИЖ-Планета-3» гэжэ маркын шэнэ мотоцикл бүтээн гаргахые дурадхаа. Энэнь урда гаргагдадаг мотоциклнуудта орходоо хүсэ ехэтэй, хүнэй һуугаад ябахада зохид юм. Тус заводто бүтээгдэдэг энэ мотоцикл шалгалтын үедэ һайн үрэ дүн харуулаа. Байгша оной хоёрдохи хахадта заводой главна конвейертэ тус мотоцикл олоороо бүтээгдэжэ эхилбэ.

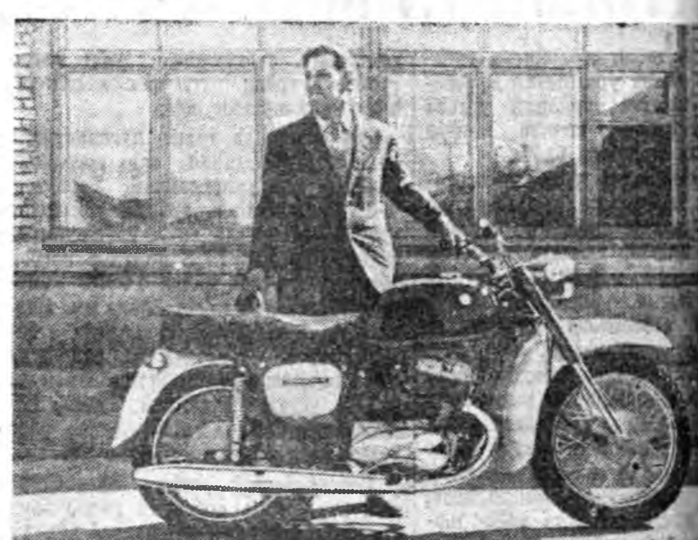

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой инженер-конструктор В. А. Старков «ИЖ-Планета-3» гэдэг шэнэ мотоциклын дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮРҮҮ ҺААЛИШАДАЙ НЭГЭН

Гэмнин Дармаевна Очирова Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахыда арба гаран жэлэй туршада һаалишанаар хүдэлжэ байна. Нёдондо тэрэ 496 центнер һү һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 3222 килограмм һү һаажа, ажахыдаа суурхаа һэн. Һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө үнэтэ бэлэгээр шагнагдаһан, Монголой Арадай Республикада аяншалһан байгаа. Мүнөө жэлдэ тэрэ ехэ уялга абаад ажаллажа байна. Жэлэй эхинһээ хойшо мүрысөөндэ шалгаржа ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Г. Д. Очирова.

Г. ГАБАЕВАЙ фото.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

ПРОФЕССИОНАЛЬНО - ТЕХНИЧЕСКЭ ҺУРАЛСАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН БОЛОН МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Ороной арадай ажахыда хүдэлмэришэдые бэлдэхэ талаар табан жэлэй даабариие дүүргэлгэдэ амжалтатай байһанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Мандрусова Нина Иосифовнае — Улаан-Үдэ хотын профессионально-техническэ 2-дохи училищиин багша.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Зеленовский Григорий Филипповичые — Прибайкалиин аймагай профессионально-техническэ 3-дахи училищиин ахалагша мастер.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Шапхоев Андрей Устиновичые — Улаан-Үдэ хотын профессионально-техническэ 16-дахи училищиин ахалагша мастер.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Федосеев Владимир Александровичые — Гусиноозерск хотын профессионально-техническэ 3-дахи училищиин үйлэдбэриин һуралсалай мастер.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Нимаев Даба Цыденовичые — Яруунын аймагай профессионально-техническэ 6-дахи училищиин директор.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1971 оной июлиин 21.

ЮРЫН АЖАЛША ХҮН

ЗУРАГЛАЛ

Хоёр хоноод һунгалта болохоёо байгаа һэн. Хорин жэл соо һайн таниха Иван Александрович Михайлов нүхэрэйнгөө гурбадахяа городской Соведэй депутатаар һунгагдахаа байхадань, мүнөө үедэ тэрэнэй хэжэ байһан ажал хүдэлмэриiень хараха гэжэ үглөөгүүр хирпиисын завод соо оробоб. Заводойнгоо дарханай цехтэ бригадир байһанаа, һаяхан начальнигынь болоо һэн. Минии ошоходомни, Иван Михайлов хэдэн хүдэлмэришэдэй дунда һүхэ, хюрөө баринхай ажаллажа байба. Би тэрээндэ хандажа:

— Иван, хэды ноёншье болоо һаа, ажалайнгаа зэмсэг орхиногүй гээшэ гүш? — гээд һурабаб.

— Ямаршье ноён болгог, энэл зэмсэгээрээ аһан шадалаараа ажаллахаб даа,— гэжэрхибэ.

Тиихэдэнь би тэрэнэй аяар арба юһэн жэлэй саада тээ хэлэһэн үгыень һанажархёо һэм. Тиихэдэ Иван Михайлов нэгэл хүрин мори тэргэдэ хүллөөд, элдэб хэрэгсэлэй хабтагайнуудые шэрэдэг гү, али хоёр мөөртэй хоорбоор шулуун нүүрһэ зөөдэг һэн. «Юундэ ходол гар үзүүрэй хүнгэн ажал хэнэ гээшэб» гэжэ һанахадаа:

— Иван, нэгэл һайн мэргэжэлтэй болоод ажаллахаяа яанаш? — гээд һурабаб.

— Тэсэд энэшье ажалдаа аһан шадалаараа оролдохол байхаб,— гэжэ халташье шамарлангүйгөөр, харин омогорхонгёор хэлээд, мориёо шабхуурдан, тэргынгээ хажуугаар алхалһаар саашалаа бэлэй.

Һүүлдэнь байн байн мэдэхэдэмни, Иван Михайловай олон жэлдэ таһалгаряагүйгөөр хэһэн энэ борохон ажалынь, үнэхөөрөөшье, олониитын хэрэгтэ ехэ туһатай, хүндэтэй байба.

Заводойнгоо дарханай цехтэ гү, али заһабари, барилгын газарнуудта хабтагай, модо болоод элдэб хэрэгсэлэй шухала юумэнүүдые таһалгаряагүйгөөр зөөхын хажуугаар, ондоо тээһээ, холо ойроһоошье һаань, элдэб юумэ асарха хэрэгтэй болоходонь, заабол Иван ошожо асардаг байгаа. Үшөө заводойнгоо хүдэлмэришэдэй түлеэгүй болоод, шулуун нүүрһэ бэшүүлжэ абахадань, тэрэниие өөрөө ашажа байгаад, гэр гэртэнь абаашажа үгэдэг. Заримдаа ясли-саадай түлишөөр дуталдахадань, бишыхан үхибүүдые даарууулхагүй гэжэ Иван Михайлов баһал багахан хоорбоороо хэдэн удаа шулуун нүүрһэ зөөжэ һалирдаг һэн. Тэрэнэй хажуугаар контора, гурбан дабхар гэр дулаасуулдаг пеэшэнүүдтэ шулуун нүүрһэ зөөжэ үрдидэг бэлэй.

Тэсэд хүн бүхэн нэгэл газарта, нэгэл ажалда хүдэлхэ гэжэ оролдодог ха юм. Тиимэһээ элдэб янзын жэжэ ажалда ябаха гэбэл, нэгэл тэнигэр тэсэбэри хэрэгтэй бшуу. Үшөө зарим хүн ажалай алдар габьяагаар ойро зуура суурхаад, һүүлдэнь болишодог. Харин Иван Александрович Михайлов тиигээгүй, хүнгэн, сэбэр, олзотой ажал бэдэрээгүй.

Иван Михайлов заводойнгоо профкомой ажаһуудалай комиссиин гэшүүн һэн туладаа, зоной гэрнүүдээр ябадаг, ямар дутагдалтай, заһабаритай байһыень шалгадаг. Жэшээлхэдэ, 8-дахи, 9-дэхи бараагуудта өөрөө хабтагай зөөжэ, хаяа, үүдэнүүдыень заһалсаа бэлэй. Гадна тэрэ хадаа заводой комитедэй хүндэтэ гэшүүн. Олон үхибүүдтэй гү, али элдэб дутагдалтай хүдэлмэришэдэй һуудал байдалые шалгаад, тэдэндэ туһаламжа үгэхыень комитедэйнгээ суглаан дээрэ дурадхажа, зургаан айлда мүнгөөр болоод элдэб хэрэгсэлэй туһаламжа үгүүлээ һэн.

Зун болоходо, Иван Михайлов комендантгай сугтаа ябажа, стол, һандалинуудые дархалуулжа, тосхонойнгоо сэсэрлиг соо табихадань, хүн зон ехэл баярлажа, удааншье болоогүй байхада, домино, шатараар наадажа, аглаг агаар соо хүхюутэйгөөр амардаг болоо. Баһа хоорбоор дүүрэтэр элһэ асараад, гэр бүхэнэй газаа асаржа адхахадань, үхи хүүгэд тон ехээр баярлан наададаг бэлэй.

Ямаршье ажалда шударгы оролдосотой, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, хүндэ туһалхал гэжэ ябадагтаа тэрэ заводойнгоо коллективэй дунда ехэ хүндэтэй. Тиимэһээ тэрэнэй фото-зураг хирпиисын заводой хүндэлэлэй самбарһаа һалахаяа болинхой.

— Ямар һайн юумэ хэһэндэмни зон намайе хүндэлнэ гээшэб, энэ хүндыень яажа харюулха хүнбиб,— гэжэ һанаагаа зобонгёор нэгэтэ хэлээ бэлэй. Тэсэд энэ үгэдэнь өөрынь хэһэн ажал, өөрынь оролдолго габьяа харюусана ха юм. Үшөө хүнэй эрхим һайнаар ажалладагыень хүн зон хэзээдэшье мэдэдэг, магтадаг ха юм. Тиимэдэнь лэ Иван Александрович Михайловые 1967—69 онуудта хоёр дахин городской Соведэй депутатаар дэбжүүлээ бэлэй.

Тэрэ гэһээр мүнөө гурбан жэл үнгэрөө. Энэ саг соо хирпиисын завод хүсэд оньһожоруулагдаа. Заводой бүтээдэг продукцинь хэдэ дахин ехэ, алишье талаараа һайн шанартай болоо. Хирпиисэ хэблэдэг цех болоод, шабарайнь карьер шэнэ оньһон механизмтай, шэнэ машинатай болонхой. Хүдэлмэришэдэй ажалладаг газар урданайхида орходоо сэбэр, һэрюун, хүнгэн болоо. Гадна хүдэлмэришэдэй ажаһуудал урданайхида орходоо яһала культурна, болбосон болоһониинь элитэ. Хүдэлмэришэдэй эдеэлхэ ехэ столово, байрын дүрбэн дабхар шэнэ гэр баригдаа. Тосхонойнь библиотекэ, клуб улам һайнаар заһагдажа, халуун уһаар дулаасуулагдана. Заводой хажууда эдеэ хоолой, эд бүдэй ехэ магазинууд шэнээр баригдаа. Үшөө хоёр дабхар шэнэ конторо баригдажа байна. Иигэжэ гурбан жэл соо хирпиисын завод хэды ехээр хабилаа гээшэб! Энэ ургалтадань депутат Иван М... заводой дирекцидэ яһа... хүргэһэн байха.

Горсоведэй даабаря... тадайнгаа уялга дүүргэн, ... доо организацинуудаар, ... тосхонуудаар ябаха ушар ... Тиигэбэшье тэрэ өөрынгө... дой ажалтай сугтань б... хэжэ үрдидэг байгаа.

Иван Михайловай ажал... рюусалгатай. Ехэ заводо... олон сонхо, үүдэнүүдые ... модоор хэгдэдэг юум... һэльбэн заһаха, шэнээрш... хэрэгүүд үргэлжэ гаража ... Нойтон хирпиисэ һайнаар ... гаагүй һаа, һайнаар галдаг... гүй. Тиимэһээ хирпиисэ и... камеранууды саг үргэлж... хэрэгтэй. Үшөө дааһан хүд... шэдөө хүтэлбэрилхэ, цех... хэхэ түсэб дүүргэхэ хэ... Эдэ бүгэдэ ажалайнгаа га... түлөө республикынгаа ... зурганай хэдэн олон гр... баясхалангуудта хүртэһэн ... В. И. Лениннэй түрэһөөр 10... лэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэр... циалис мүрысөөндэ илаһан ... түлөө Иван Михайлов ойн ... дурасхаалта медаляар шаг... Эсэгэ ороноо хамгаалгын А... дайнда хабаадалсажа. «Герм... илаһанай түлөө», «Японии... һанай түлөө» медальнууда... нагдаһан байна.

Мэнэ һаяхан болоһон һу... тада Иван Александрович М... ловые гурбадахяа городско... ведэй депутадаар һунгаа.

— Шэнэ табан жэлэй ту... болзорһоонь урид дүүргэ... түлөө социалис мүрысөөндэ ... далсажа, аһан шадалаараа ... лахаб даа. Арад зоной этиг... дабариие харюулха гэжэ ... зүрхэнһөө оролдохоб,— ... һаяхан уулзахадамни тэрэ ... һэн.

Иимэл даа, бүхы наһан ... борохон ажал хэһэн юрын ... мэришэн, Иван Алексан... Михайлов, үни холоһоо хой... ниха нүхэрни.

Н. ЦЫНГУ...

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДОРЮУН АЛХАМ

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ДҮНГҮҮД

Манай заводой коллектив байгша оной түсэбые декабриин 27 болотор дүүргээд, даабариһаа гадуур 350 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ, бүтээн гаргадаг продукциингаа үнэ сэнгые 1,8 процентээр хямдаруулха, ажалай бүтээсые 6,5 процентээр дээшэлүүлхэ уялга абаһан юм.

Цехүүд, мастерска участогууд, бригадануудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энээнэй ашаар манай коллектив жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые уридшалан дүүргэв. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, продукци үйлэдбэрилгэ 8,5 процентээр ехэ болоо. Түрүүшын кварталай үрэ дүнгөөр СССР-эй Электротехническэ промышленностиин министерствын предприятинуудай дунда хоёрдохи һуури эзэлжэ, шанда хүртэһэн байна.

1971 ондо заводой бэелүүлхэ зорилго яһала ехэ юм. Нёдондонойхиһоо 12,9 процентээр олон автомобильна кран, 1,6 процентээр олон электродвигатель, 15,2 процентээр үлүү ехэ арад зоной хэрэглэлэй эд бараан бүтээн гаргагдахаар түсэблэгдэнэ. Табан жэлэй нүгөөдэ дүрбэн жэлэй хугасаада продукци үйлэдбэрилгэ 41,1 процентээр ехэ болохоор багсаагдана. Энэ ургалта ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар түйлагдаха юм.

Үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулха, оньһожоруулха олон хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдэхээр хараалагдана. Детальнуудые механическа аргаар болбосоруулха автомат, автомат шахуу, мүн бүтээсэ ехэтэй түсхай түхеэрэлгэ, гагнуури, хабсаргалга хэхэ оньһожоруулмал стенд, поточно-оньһожоруулмал лини тодхогдохо юм. Тиигэжэ хүдэлмэришэдэй ажал бүри ехээр оньһожоруулагдаха, бүтээсэнь дээшэлхэ. Мүнөө заводой хүдэлмэришэдэй ажалай 70 процентнь оньһожоруулагданхай. Хабсаргалга хэгшэдэй ажалай 85 процентнь, ашаа буулгалга, тээлгын — 90,5 процентнь оньһожоруулагдаһан байна.

Мастерска участогуудые холбохо, деталь, частьнуудые зөөхэ нарин колейтэй оньһожоруулмал 10 гаран харгы, участогуудай хоорондохи талмайда 2-3 кран-балка тодхогдонхой. Мүн электрокар, электро- болон автопогрузчигууд хүдэлмэришэдэй ажал нилээд хүнгэдхөө. Эдэ бүгэдын ашаар ганса энэ жэлэй түрүүшын хахадта ажалай бүтээсэ 7,2 процентээр дээшэлээ.

Технологическа бүхы үйлэдбэриие удаа дараалан бүтээхэдэ таатай зохид станочно түхеэрэлгэ тааруулан табигдаа. Эдэ түхеэрэлгэнүүд хүнэй пюдэндэ тааруу үнгэтэй шэрээр шэрдэгдэһэн байна. Эстетическэ эрилтэ хангаха ондоошье юумэн хэгдэһэн, люминисцентнэ лампочканууд тодхогдоһон. Ажалые эрдэм ухаанай үндэһөөр эмхидхэхэ олон хэмжээ ябуулга бэелүүлһэнэй ашаар үйлэдбэриин культура дээшэлээ. Цехүүдэй зарим участогууд лабораторинуудтай сасуулхаар ариг сэбэр болгогдонхой. Термическэ участок, туршалгын станци, электродвигательнүүдые шэрдэдэг, шэрынь хатаадаг участогууд эгээл иимэ юм.

Электронно-тоололгын техникэ заводто үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Цехүүдэй, таһагуудай, түбэй бухгалтеридэ тоололгын машина табигдаа. НОТ нэбтэрүүлхэ түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ байна. Жэлэй түрүүшын хахад жэлэй туршада эдэ хэмжээ ябуулганууд 53,9 мянган түхэригэй алмалта үгөө.

Табан жэлэй түрүүшын хахад үнгэрөө. Хүдэлмэришэдэй абаһан уялгаяа бэелүүлхын тула үшөө юун хэгдээб?

Кран бүтээлгын цехэй токарь, фрезеровщик, үрөмдэгшэдэй бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллахын тула элдэб инструмент, чертеж хадагалха тусхай тумбочканууд табигдаа, инструмент отолхо, деталь болбосоруулхада хэрэгтэй эмульси дамжуулха сорго татагдаа. Хүдэлмэришэнэй ажалладаг газар ариг сэбэрээр байлгагдана. Изолировщик, хэб хэгшэдэй ажалладаг газарта арьелдэдэг тусхай һандали хэгдээ. Хүдэлмэришэд һууриһаа бодожо ябангүйгөөр хэрэгтэй зүйлөө абадаг болоо. Углекислэ газаар гагнуури хэхэ автомат шахуу түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо.

Энэнэй ашаар олонхи хүдэлмэришэд абаһан уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэжэ байна.

Валерий Шиловэй, Алексей Таракановскиин, Николай Авдоничевой, Татьяна Дозаровагай, Бадматар Цымбаловай, Филипп Овчинниковай даадаг болон бусад зарим бригаданууд июнь һараһаа жэлэй хоёрдохи хахадай түсэбөөр ажаллажа байна. Эдэ бригаданууд табан жэлэй даабариие 4,6 жэл соо дүүргэхэ уялга абанхай.

Заводой хүдэлмэришэд хахад жэлэйнгээ ажал согсолхотой хамта, алмалта арьбалалта хэхэ талаар ябуулһан тэмсэлэй үрэ дүн гаргаа. Металл, материал гамтайгаар хэрэглэхэ, алмалта арьбалалта хэхын тула урлан нарижуулгын 500 гаран дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, 294,5 мянган түхэригэй алмалта хэгдээ. Тэрэ тоодо 248,0 мянган түхэригэй материал, 10,7 мянган түхэригэй электрын эльшэ хүсэн, 35,8 мянган түхэригэй салин хүлһэн алмагдаһан байна.

Үйлэдбэриин арга боломжо элирүүлжэ, аша туһатайгаар хэрэглэхэ олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Галина Соколова, Владимир Кузьменко, Виктор Шутенков гэгшэдэй дурадхал 22.930 түхэриг алмаха арга олгоһон юм. Степан Мокровой, Виктор Киселевой үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэһэн дурадхал 3 хүдэлмэришэдые сүлөөлхэ, 3692 түхэригэй салин хүлһэ алмаха арга олгоо.

Урлан нарижуулагшад эдэбхи үүсхэл гаргана. Тэдэнэй хахад жэлэй туршада үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн дурадхалнуудынь 65 мянган түхэригэй алмалта үгэбэ. Заводой бүтээн гаргадаг продукциин 92,4 процентнь шанарай талаар 1-дэхи, 2-дохи шатын тэмдэгтэйгээр тушаан абтана. Юһэдэхи табан жэлэй эсэстэ эрхим шанартай продукциин хуби 70 процент болохо ёһотой. Мүнөө заводто бүтээгдэдэг бүхы продукциин 89,6 процентнь голодоһогүйгөөр тушаан абтана.

Н. ДЕМИН,
Улаан-Үдын «Электромашина» заводой инженер.

ЛИТОВСКО ССР. **Чехословакида бүтээгдэһэн хүдөө аж... олон зүйлэй машинанууд Вильнюсэй выставкэдэ харуулагдажа б... на. Эндэ малай фермэнүүдтэ хэрэглэгдэхэ шэнэ машинанууд ... бии. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: малай тэжээл буулгадаг шэнэ техникэ хар... лагдажа байна.**

ТАСС-ай фотохрони...

СОЁЛОЙ ГУЛАМТА БҮХЭН СОГТОЙГООР ХҮДЭЛЭГ ЛЭ!

Мэнэ hаяхан Улаан-Үдэ хотодо профсоюзуудай соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд сугларжа, «Соёлой хүдэлмэриин ябаса ба КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй ёhоор тэрэниие саашадань hайжаруулха тухай» облпрофсоведэй соёлой ниитын таhагые даагша нүхэр А. Е. Совгирай элидхэлые зүбшэн хэлсэжэ, hанамжануудаа андалдаhан, дүй дүршэлөө халан абалсаhан, ажал хүдэлмэриингөө түсэб баталан абаhан байнад.

Юрэнхы дээрээ ямар бэ?

Республика дотор профсоюзай эмхинүүдэй мэдэлэй 146 клуб, соёлой байшан ба ордонууд, 826 улаан булан, соёлой ба амаралтын 6 парк, 96 кино-түхеэрэлгэ, 10 автоклуб, 153 библиотекэ, олохон музей, арадай университедүүд тоологдоно.

Республикын профсоюзууд хүмүүжүүлгын, соёлой ниитын хүдэлмэри ябуулхын тула жэл бүри 2 миллион шахуу түхэриг мүнгэ өөрөө гаргашална.

Соёлой олонхи эмхи зургаанууд түхеэрөө политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулжа, ажалшадай амаралта hайнаар эмхидхэхэ ёhотой гуламтанууд болонхой.

КПСС-эй XXIV съездын болоhонhоо хойшо республикын ажалшад улам ехэ урма зоригтойгоор ажаллажа байнад. Тэдэнэй зэргэдэ соёлой хүдэлмэрилэгшэд жагсана, жагсаха ёhотойшье. Тиихэдээ түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, социалис уялга бэелүүлгэдэ туhа хүргэхэ, хүн зониие хүмүүжүүлхэ, үйлэдбэриин дэбжэлтэ шангадхаха талаар партийна, профсоюзай эмхинүүдэй эдэбхитэй туhалагшадынь болохо ёhотой. Энэ талаар бүхы республика дотор авиационно заводой соёлой байшан (директорынь нүхэр Кривулин), ЛВРЗ-гэй соёлой ордон (директорынь нүхэр Комаров) үльгэр жэшээ боломоор. Эдэнэр үйлэдбэридэ туhалхын хойноhоо шударгыгаар оролдодог.

Тиигээд элидхэлшэ эдэ гуламтануудай дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр тогтожо хөөрэбэ.

1970 оной дүнгөөр профсоюзай соёлой эмхи зургаануудта 8384 элидхэл, лекци уншагдаhан, 926 тематическа үдэшэнүүд үнгэргэгдэhэн байна. Гэбэшье энэ олон бэшэ гээд элидхэлшэ тайлбарилна. Лекцинүүдэй эмхидхэл гү, али шалгалтынь хаража үзэхэ болоо haa, олон дутагдалнуудтай. Хурамхаанай, Худанай леспромхозуудай, Онохойн совхозой соёлой байшангуудта лекцинүүд тон үсөөнөөр уншагдана, ниитэ-политическэ уншалганууд тэндэ эмхидхэгдэнэгүй гэжэ элидхэлшэ шүүмжэлбэ.

Удаань хотын соёлой эмхи бүхэн совхоз гү, али колхозой клубые шефтээ абаха ёhотой гэбэ.

Республикын клуб, библиотекэнүүдые бариха, түхеэрхэ хэрэгтэ профсоюзай эмхинүүд хубитаяа оруулна. Жэшээнь, hүүлэй жэлнүүдтэ Онохойн, Борьёогой совхозуудта соёлой хоёр шэнэ байшан профсоюзай хүсөөр баригдажа, ашаглалгада үгтөө.

Һүүлэй гурбан жэл соо 400 мянган түхэригэй шэнэ түхеэрэлгэнүүд, хүгжэмэй инструмент гэхэ мэтэнүүд клубуудта абтаа. 7 шэнэ автоклуб совхозуудта үгтөө. Иимэ хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэhээр.

Гусиноозёрскын, Зэдын комбинадай Холтосон руднигай, Борьёогой совхозой, Хандагатайн леспромхозой библиотекэнүүдые элидхэлшэ онсолон магтаа.

Профсоюзуудай клубуудтахи уран hайханай 1650 кружогуудта 30 мянга тухай хүн хабаадалсана. Эдэнэй дундаhаа, жэшээнь, авиационно заводой соёлой байшангай, Борьёогой совхозой, Хориин леспромхозой коллективүүд харалга тоосоонуудай үедэ онсо шалгаржа гараа.

«Гол түлэб иимэ юумэ хэнэбди»

Соёлой эмхи—клуб гү, али библиотекэ бүхэн ямар нэгэн ажал хэжэ байдаг. Теэд юу хэдэг юм aаб?

Улаан-Үдэ хотодохи авиазаводой соёлой ордоной директор **Л. П. Кривулин** иигэжэ хөөрэнэ:

— Гол түлэб иимэрхүү юумэ хэнэбди гэбэл, манай соёлой ордоной бүхы кружогууд (дуунай, хатарай, драмын), секторнүүд тусхай баталагдамал түсэбөөр саг үргэлжэ хүдэлдэг. Фото-зураг буулгагшадай кружогойхид өөhэдөө фото-хэрэг шудалдаг, альбом, стенднүүдые хэхэдэ туhалдаг. Библиотекэдэ номуудай выставкэ гү, али фотомонтаж хододоо шэнэлэгдэжэ байдаг.

Мүн уран hайханай бүлгэмэй репертуарые саг үргэлжэ шэнжэлжэ, хинажа байдагбди. Жэшээнь, заводоймнай поэдүүд hүүлэй үедэ Буряад орон тухай, өөрын завод тухай hонин частушкануудые зохёоhон, тэдэнииень дуушаднай hаяын концерт дээрэ гүйсэдхэhэн, альга ехэ ташуулhан байна.

Нааданай хубсаhа-костюмаар хангахаhаа эхилээд, заводой профсоюзай комитет маанад—соёлшодто ходо туhалжа, баhа бидэндээ шангахан эрилтэшье табижа байдаг. Энэ шадабарииень совхозой рабочкомууд шудалха ёhотой гэжэ hананаб.

Байгалай модоной баазын клубые даагша **П. И. Гребенщиков:**

— Клуб юунэй түлөө байдаг бэ? Хүн зониие гансал сэнгүүлхын түлөө гү? Бэшэ! Клуб бүхэн эмхидхэлэй-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри гол түлэб ябуулха ёhотой.

Манай клубайхин модонойнгоо баазын бүхы цехүүдэй түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ туhалхын хойноhоо оролдодог: социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргалсадаг, түрүүшүүлэй дүй дүршэл нэбтэрүүлэлсэдэг, жаяг журам эбдэгшэдые шүүмжэлдэг. Гадна субботын гү, али воскресениин үдэрнүүдтэ тусхай программа зохёожо, хүдэлмэришэдэй болбосон амаралта эмхидхэдэгбди.

Агитбригадамнай ой модоной участогуудhаа гадна, хүршэ совхозойнгоо ажалшадта айлшалжа байдаг.

Шэнэ онол аргануудые нэбтэрүүлхэ

Урда жэлнүүдтэ—Октябриин революциин 50 жэлэй, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойнуудта, КПСС-эй XXIV съездын угтамжада бэлдэхэ үедөө соёлой эмхи зургаанууд ехэ дүй дүршэл оложо абаhан, шэнэ онол аргануудые хэрэглэhэн байна. Тиин энэ үедэ туйлаhанаа алдангүй, саашань дэгжээхэ, ажал хүдэлмэридөө бүри шэнэ онол аргануудые яажа нэбтэрүүлhэн гү, али нэбтэрүүлхэ тухайдаа зарим хүнүүд hанамжалба.

Хандагатайн леспромхоздохи библиотекые даагша **А. В. Беляк:**

— Армида ошохо залуушуулые манай тосхондо ехэ зохидоор үдэшэдэг, тэдээндэ дурасхаалта бэлэгүүдые барюулдаг болонхой. Бидэ—соёлшод энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадагбди. Тиигээд хүбүүднай армиhаа түрэл коллективтээ бусажа ерэдэг, hайн hайханаар үдэшүүлhэнээ баяртайгаар hанажа, дурдажа ябадаг.

Библиотекэдэ шэнэ юумэ хэхэ болоходо, методическа заабаринууд хэрэгтэй болодог. Теэд иимэ юумэн абтанагүй. Эрилтэ хэхэдэмнай, Соёлой министерство гү, али облпрофсовет «саарhагүйбди» гэhэн шалтаг бариха юм. Хэды болотор иигэжэ байха юм?

Мяха-консервын комбинадай соёлой байшангай балетмейстер, РСФСР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ **Т. А. Полозова:**

— Уран hайханай харалгануудые үнгэргэлгэдэ дутагдалнууд бии. Бүхэли коллективүүдые хооhон зал соо гансал жюрин гэшүүдэй урда харуулаад хизаарлаха ушар үзэгдэнэ. Манай hанахада, ямаршье харалга үнгэргэхэ гэбэл, хүн зониие олоор суглуулха, тэдэнэй hанамжые анхаралдаа абалсаха хэрэгтэй. Баhа бэе бэедээ ябалсажа, концерт харуулжа байбал hонин ха hэн.

Хубсаhа-костюм оёхо гэбэл, коллективүүдэй захилые эндэхи ательенүүдтэ дүүргүүлдэг болое; шадахашье байха гэжэ hананаб. Юундэб гэхэдэ, аяар Москвада хубсаhа оюулха ушар гарана.

Соёлой түбэй коллективүүдэй гү, али эмхинүүдэй дүй дүршэлые халан абахын тула тиимэ зарим хүдэлмэрилэгшэдые командировкодо эльгээжэ байбал hайн бэлэй.

Лекционно пропагандада—онсо анхарал

Клуб, библиотекэнүүд ганса концерт үнгэргөөд гү, али ном хубаажа үгөөд байха бэшэ, харин олониитын дунда политико-ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, энэ хэрэгтэ нютагай интеллигенциие хабаадуулха нангин үүргэтэй.

Гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска байшангай директор нүхэр **О. А. Александрова:**

— Нютаг нютагуудта клуб гү, али библиотекэ соо түрэлхидые олоорнь суглуулжа, үхибүүдые hурган хүмүүжүүлхэ асуудалаар дэлгэрэнгы лекци, хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэжэ, тэдээндэ педагогикын минимум-эрдэм мэдэсэ олгоё!

«Знание» бүлгэмэй Буряадай отделениин харюусалгата секретарь **М. П. Сергеев:**

— Соёлшод ба «Знание» бүлгэмэй гэшүүд хамтааран үгээ ойлголсожо хүдэлхэ ёhотой. Юундэб гэхэдэ, эдэнэр ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ гэhэн нэгэн адли зорилго шиидхэнэ бшуу. Тиигээдшье hайн hургаал, хүмүүжэлтэй хүн ажал дээрээшье hайнаар хүдэлдэг гээшэ ааб даа.

Тиихэдээ соёлшод клубтаа гү, али библиотекэдээ недели бүхэндэ лекци, хөөрэлдөө түсэблэхэ, үнгэргэхэ, лекторнүүдтэй ехэ холбоотой байха болоно. Лекци хэдэг тусхай үдэр тогтоогоо haa бүри hайн бэлэй.

ВЛКСМ-эй обкомой дэргэдэхи Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадай Соведэй түрүүлэгшэ **О. Б. Цыбиков:**

— Залуушуулда сэрэгэй-политическэ хүмүүжэл олгохо талаар соёлой эмхи зургаанууд онсо үүргэтэй. Тиихэдээ энэ хүдэлмэриие ВЛКСМ-эй райком, ДОСААФ-ай эмхи, «Знание» бүлгэмэй лекторнүүдтэй сугтаа ябуулха болоно. Музей байгуулжа, тэндээ тусхай стенд хэбэл, бүри hайн hааб даа. Жэшээнь, Баргажан тосхондохи музей соо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаhан хүнүүд ехэ hайнаар харуулагданхай. Энэниень хараhан лэ хүн бүхэн баясадаг.

Дээрэhээ дэмжэлгэ заатагүй хэрэгтэй!

Соёлшодой хэхэ ажал ехэ, хүндэтэй, харюусалгатайшье. Нютаг нютагуудта гү, али предприятинуудта тэдэнэй ажал хүдэлмэриие партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой эмхинүүд ударидаха, түсэбынь табилсаха, тэрэнээ дүүргэхэдэнь туhалха, дэмжэлгэ үзүүлхэ болоно. Теэд үнэн дээрээ зарим газарнуудта клуб, библиотекэнүүдые тоохогүй бүдүүлиг ушарнууд үзэгдэнэ. Энээн тухай суглаанда хабаадаhан зариман хурсаар шүүмжэлбэ.

Гусиноозерскын соёлой байшангай директор **В. В. Ашихмин:**

—Агитбригадамнай энэ жэл 37 концерт харуулаа. Бүри олые харуулха юм аад лэ, транспортгүйдэжэ зүдэрнэ. Аймагай хүтэлбэрилхы эмхи зургаанууд соёлой хүдэлмэрилэгшэдтэ анхарал багаар табина, гэр байраар тэдэниие хангаганагүй. Имагтал энэ шалтагаан дээрэhээ мүнөө хүрэтэр хүгжэмшэгүй байhаарбди.

Хоорондоо эрхим hайн харилсаатай предприяти ба соёлой байшан хоёрые оложо, жэшээнь, авиационно заводто семинар үнгэргөө haa, илангаяа залуу хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэ туhатай байха hэн.

Хүрбын леспромхоздохи клубые даагша нүхэр **Немцев:**

— Тээгдэ тосхондо hаяшагай хүдэлнэб. Эндэ соёлшодой хүдэлмэриие балай дэмжэдэггүй, хэрэгсэдэггүй байhыень ойлгооб. Бүхэли hара соо клуб библиотекэ хоёртоо электрын утаhа оруулжа ядашообди. Харанхыгаар hуунабди. Маанадта туhалха хүн үгы. Рабочком нюдэ балай, шэхэ дүлии hуудаг. Һая сурхарбаанай үнгэргэгдэжэ байха үедэ волейболистнууд хоорондоо мүрысэхэ ёhотой байhан юм. Теэд ямаршье үндэhэгүйгөөр энэ мүрысөөемнай рабочком хоримжолоо.

Иимэ байхадань, хэр урматай байхабши?

Онохойн совхоздохи соёлой байшангай уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ **З. Д. Верещагина:**

—Клубнай досоогоо аргашьегүй зүдэрүү даа. Түхеэрэлгэ муутай. Үбэлдөө клуб соогоо бултааран хубсаhатаяа hуудагбди. Мүнөө заhабарилга хэхэ гээд тулижа байнабди. Дирекци, партком, рабочкомшье өөдэ абанагүй. Загарайн аймагай хүтэлбэрилэгшэд одоол туhалха бэшэ аабы.

Клюевскэ леспромхоздохи библиотекые даагша нүхэр **Лукьянова:**

— Залуушуулнай олон. Хүгжэмшэгүйбди. Теэд энээгээр шалтаг баринагүйбди. Һайнаар хүдэлхын лэ хойноhоо оролдонобди. Горитойхон хүдэлмэри хээшьебди.

Гэбэшье леспромхозой директор нүхэр Кобылкин маанадые оройдоошье хэрэгсэдэггүй. Библиотекэ соомнай мебель үсөөдэнэ. Хүдэлмэришэд гэртээ дархалжа, хэдэн hандалинуудые асаржа табижа үгөө hэн. Теэд иимэ юумэнэй боложо байхада, директор сожоошье татанагүйл даа.

Юу хэхэ ёhотойб?

Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд мүн ойрын сагта юу хэхэ тухайдаа hанамжалhан байха юм.

КПСС-эй XXIV съездын тогтоол, шиидхэбэринүүдые олониитын дунда гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхэ хэрэг клуб, библиотекын ямаршье хүдэлмэриин, тэрэ тоодо концертын программыншье гол hудаhаниинь байха ёhотой гэжэ тэдэнэр онсолон тэмдэглэбэд.

Тиихэдээ партиин XXIV съездын материалнуудаар ниитэ-политическэ уншалгануудые, клуб, библиотекэнүүдтэ — лекци, аман журнал, тематическа үдэшэнүүдые удха түгэлдэр, hонирхолтойгоор үнгэргэхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэл нэбтэрүүлхэ, Коммунис партиин болон совет арадай революционно, дайшалхы, ажалай үльгэр заншал дээрэ залуушуулые хүмүүжүүлхэ, үхибүүдтэй саг үргэлжэ хүдэлмэри ябуулха, шажанда эсэргүү пропаганда клубуудта шангадхаха, социалис хуули ёhо хүн зондо ойлгуулха, соёлой бүхы гуламтануудта уран hайханай хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, ажалшадай амаралта hонирхолтой зохидоор эмхидхэхэ, мүн бусадшье хэмжээнүүдые заатагүй бэелүүлхэ болоно.

Энээнтэй дашарамдуулан, хүдөө нютагуудта соёлой-шефскэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, энэ хэрэгтэ соёлшодые эдэбхитэйгээр хабаадуулха, тэжээл бэлэдхэл ба таряа хуряалга дээрэ агитбригадануудые ходо эльгээжэ байха, мүн Буряадай республикын тогтоhоор 50 жэлэй ойдо бэлдэжэ эхилхэ тухай тодорхой хөөрэлдөөн болобо.

Энээгээр аргагүй хэрэгтэй, аша туhатай суглаан боложо дүүрээ.

Зүгөөр энэ суглаанда совхозуудай профсоюзна клуб, библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй тон үсөөнөөр ерэhыень халагламаар.

Р. ЦЫБИКОВ,
манай корр.

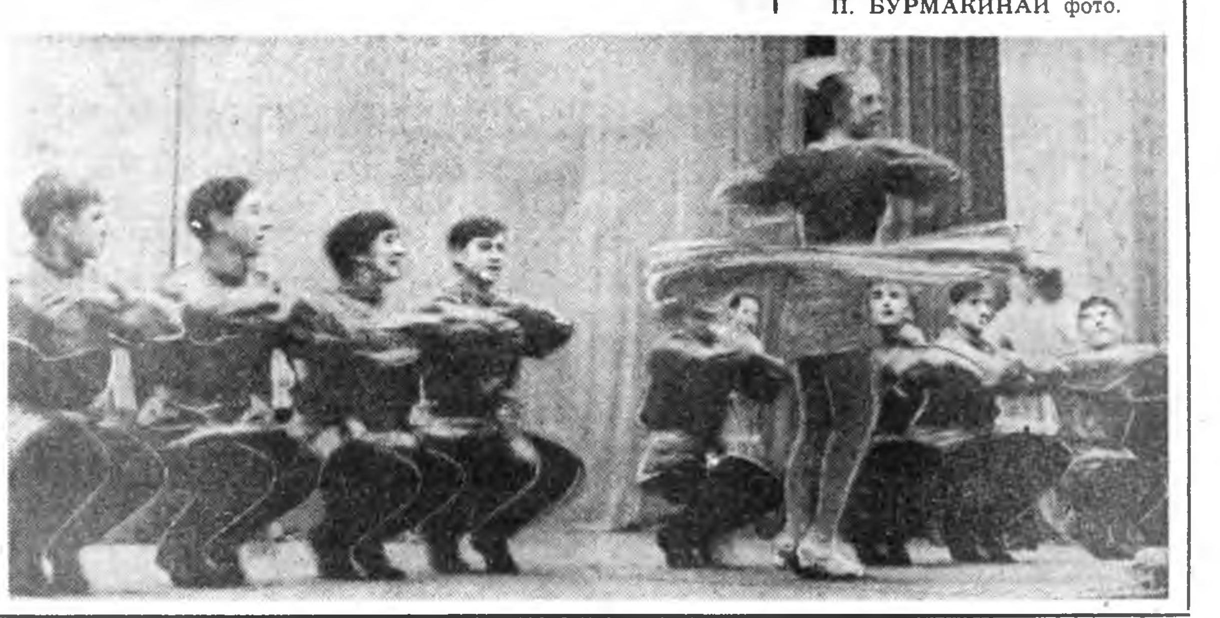

Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй соёлой ордоной эдэбхитэйшүүл шэнэ хатар гүйсэдхэнэ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Социалис оронуудта

МОНГОЛ

«Улаан-Баатар хэлэнэ, харуулна» гэhэн үгэнүүдээр Монголой түб хотын телецентр үдэр бүри дамжуулгаяа эхилдэг юм. Совет мэргэжэлтэдэй туhаламжатайгаар бодхоогдоhон «Орбита» гэжэ телестанци үнгэрhэн жэлдэ ашаглалгада оруулагдаа hэн. Тэрэнэй ашаар Монголой ханинар Москвагай телевизионно дамжуулга үдэр бүри харадаг болоhон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Орбитын» хүдэлмэрилэгшэд — совет инженер Альберт Налбанян, инженер Баяр Магнам гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

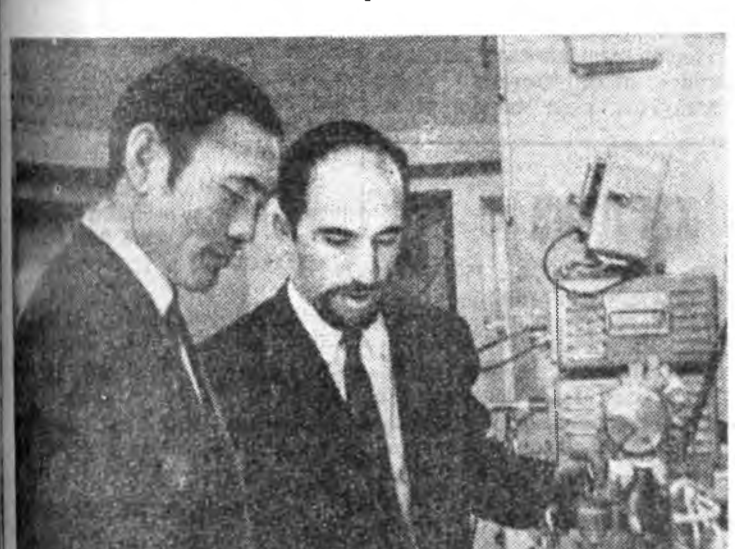

ВЕНГРИ

Будапештын районуудта арад зоной ажаhууха гэр байрын барилга улам үргэн далайсатайгаар ябуулагдана. Жэл бүри олон дабхар шэнэ гэрнүүд ерьылдэн бодоно. Венгриин Арадай Республикын правительство ба парти арад зоной hуудал байдал hаяын жэлнүүдтэ бүри hайжаруулха зорилго табинхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 11 дабхартай энэ шэнэ гэрнүүдтэ hүүлшын хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

МТИ—ТАСС-ай фото.

ДУТАГДАЛНУУДАА УСАДХАХА

Загарайн вагонуудые заhабарилдаг оньhожоруулагдамал пунктын муугаар хүдэлдэг тухай арадай хиналтын комитедтэ мэдүүлгэнүүд нэгэнтэ бэшэ ороhон юм. Заhабарилагдаhан вагонууд голодоhондо орожо, пунктдаа бусаагдадаг байhан. Улаан-Үдэ станциин вагонно деподо энээн тухай мэдээсэгдээ.

Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитедэй промышленно-транспортын штатнабэшэ таhаг Улаан-Үдын харгы замай отделениин арадай хинагшадтай хамта шалгалта хэhэн байна. Эндэ дутуу дунда зүйлнүүд элирүүлэгдээ. Ажалай эмхидхэл hула, техническэ хиналта ёhын тэдысэ хэгдэдэг, вагонуудай ямараар заhабарилагдаhыень hайса шалгадаггүй.

Загарайн заhабарилгын пунктда бүхы хүдэлмэринь гараар хэгдэнэ. Заhабарилагдаад, Шулуутайн, Онохойн станцинуудта модо тээхээ ерэhэн олонхи вагонуудынь голодоhондо гарана. Хүдэлмэришэдэйнгөө хүсые хүсэд дүүрэнээр ашаглаха хэрэгтэ хүтэлбэрилэгшэдынь бага анхарал табина. Халаан бүхэндэ 6—9 хүн арбан часай турша соо юушье хэдэггүй.

Буряадай АССР-эй арадай хиналтын комитет өөрынгөө ээлжээтэ зүблөөн дээрэ энэ асуудал хаража үзөөд, дутуу дундануудаа дары түргөөр усадхахыень дээрэ дурсагдагша предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ hануулба.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

Улаан-Үдын аймагта

ТҮРҮҮ ФЕРМЭДЭ — УЛААН ТУГ

Зунай ногоондо сагаан эдеэгээ элбэг дэлбэг болгохын зорилгоор социалис мүрысөөндэ оролсоhон Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудай hү hаалиин фермэнүүдтэ июнь hара соо hаагдаhан hүнэй дүн гаргахада, Харганаа нютагай Кировэй нэрэмжэтэ артелиин hү hаалиин фермэ түрүүлhэн байба. Тэндэ үнгэрhэн hара соо үнеэн бүриhөө 323 килограмм hүн hаагдажа эдэнэр нёдондонойхиhоо 63 килограммаар нэмээжэ шадаа бшуу.

Тиихэдэ тус колхозой эрхим hаалишан, тээсгэн Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэhэн Пунсэг Жамсаранова даажа абаhан үнеэн бүриhөө 376 килограмм hү hаажа абаа.

КПСС-эй Улаан-Үдын райком болон аймгүйсэдком түрүү hуури эзэлhэн фермэдэ дамжуулгын Улаан туг барюулба.

ТАРЯАН ДАЛАЙ ДОЛГИЛОО...

Хайшаашье харахада хабтагай ехэ ногоон таряалан долгилно. Эндэ hаяхан болотор самоледой өөдэ уруугаа ниидэхэ абяан тала дайдые сууряатуулжа байhан юм.

Ушарынь хадаа энэ жэлдэ Ивалгын ОПХ-гай таряалан дээрэхи буртаг үбhэ үгы хэхын тулада авиаци хэрэглэhэн. Авиахимическэ аргаар таряанай буртаг үбhэ үрмэдэhэ арилгахада ашагтай, hайншье байха юм. Энээн тухай Доодо-Ивалгын отделениин агроном Борис Доржиевич Цыдыпов иигэжэ хөөрэнэ:

— Манай эндэ таряанай үбhэ, үрмэдэhэ арилгахын тулада авиахимическэ арга анха түрүүшынхеэ хэрэглээбди. Бүхыдөө 1021 гектар шэниисын тарилга дээрэ гербицид хоро хаяhан байгаа. Энээнэй аша үрэнь мүнөө эли харагдана. Мянга гаран гектар шэниисын таряалан дээрэ ошожо харабалтнай, буртаг үбhэн, үрмэдэhэн гэжэ юрэдөө харагдахагүй.

ХҮН ЗОНИИЕ hОНИРХУУЛДАГ БОЛОО

Ивалга тосхоной «Мир» гэжэ кинотеатрта мүнөөдэр ямар шэнэ hонин кинофильмын харуулагдаха соносхолой дэргэдэ үдэр бүри хүн зон олон суглардаг юм. Гансахан эндэ бэшэ, мүн Оронго, Гильбэр, Красноярово гэхэ мэтын тосхонуудта хаа хаанагүй кино харагшадай тоо олошорно.

Энэ хадаа нютаг нютагай киногой хүдэлмэрилэгшэдэй өөhэдынгөө ажал хэрэгые зүбөөр табяад, хүн зониие hонирхуулдаг болоhыень гэршэлнэ. Энээнэй ашаар Ивалгын киносетиин коллектив хахад жэлэйнгээ түсэб 117 процент дүүргэжэ, 6 мянга гаран түхэриг сэбэр олзо оруулаа. Тиихэдэ үнгэрhэн 6 hара соо түсэбтэ даабаряа 150 процент дүүргэhэн Кибалино тосхоной киномеханик И. Соматов социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн байна.

Тиихэдээ эндэхи киногой хүдэлмэрилэгшэд гансал түсэбөө дүүргэхын түлөө бэшэ, харин хүдөөгэй зондо кино харуулгые hайжаруулхын түлөө оролдодог юм.

ХОЛО, ОЙГУУР АМАРХАЯА ОШОНОД

Мүнөө хаа хаанагүй ажалшадай зунай амаралтын халуун хаhа ороод байна. Тиимэhээ Ивалгын ОПХ-гай хүдэлмэришэд, алба хаагшад, мэргэжэлтэд олоороо амаралтын газарта ошонод, мүн аяншалхаяа мордонод. Жэшээлхэдэ, профсоюзай путевкоор нилээд олон хүн амаралтын байшан, санатори, «Аршан» курортдо амараад ерэhэн байха юм. Тэдэнэй дунда нэгэдэхи отделениин суута hаалишан, Ленинэй орденто Зоя Ивановна Колесова, хоёрдохи отделениин тракторист А. Поспелов болон бусад бии.

ҮБСҮҮН ДЭЭРЭНЬ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕН

Буряадай хүдөө ажахын институдай «Байкал» гэжэ hуралсалай-туршалгын ажахын малшад, hаалишад жэлэй дүрбэн сагта hабаaраа дүүрэн hаалитай байдагаараа суурхаhаар үнинэй. Эндэ зарим үнеэдhээ жэл соо 5-6 мянган килограмм hүн hаагдана.

«Байкал» ажахын hаалиин малай фермэдэ үни удаанай хүдэлжэ байhан бэрхэ малшад бии. Жэшээнь, түбэй фермэдэ Любовь Николаевна Седых гэжэ нёдондо hү ехээр hааhанайнгаа түлөө СССР-эй ВДНХ-гай алтан медаляар шагнагдаа hэн. Энэ жэлдэшье тэрэ мүн лэ түрүү зэргэдэ ябалсана. Жэлэй эхинhээ хойшо үнеэн бүриhөө 3 мянга шахуу килограмм hү hаагаад байна. Үнэн шударгы ажалайнгаа түлөө Л. Н. Седых оло дахин магтаалда хүртэhэн байха юм.

Мүнөө тэрэнэй үбсүүн дээрэ гүрэнэй дээдэ шагнал — Ленинэй орден, выставкын алтан медаль яларна.

Г. ВАСИЛЬЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

ХОЛЫН АЯН ЗАМДА ЗОРИБО

— Ямар маршрудтай байха хабибди. Дрезденскэ галерей сохом хараха зон бэшэ гүбди?

— Агууехэ Гёте, Шиллер, Бах, Лист гэдэгүүдэй орон нютаг үзэхэ гэжэ hанахада этигэмээр бэшэ шэнги байгаа hэн даа.

— Иоганн Себастьян Бах тухай хэды мэдэхэ болохо, гэр-музейень хараха ехэл хүсэлэнтэйб,—гэhэн хөөрэлдөөнүүд облпрофсоведэй 3-дахи дабхарай 30-дахи таhагай дэргэдэ боложо байба.

Хөөрэлдөөнэй темээр тухайлхада, эндэ сугларhан зоной хайшаа ошохоёо байhаниинь асуудалгүйгөөр элирнэ ёhотой. Эдэнэр республикынгаа зүг бүриhөө сугларhан, Германиин Демократическа Республика ошохоёо сугларhан багшанар гээшэ. Хамтадаа 30 хүн. Һургуулинуудта янза бүриин предмет заадаг багшанар. Түүхыншье, географиингшье, литературыншье, зурагайшье, хүгжэмэйшье. Тэдэнэй аляандашье ГДР-эй хүгжэлтын түүхэ, искусство, литература хэлэшэгүй аша туhатай, hонирхолтой байхань лаб. Дуулаhан, уншаhанда орходоо, нюдөөрөө хараhан юумэеэ багшанарай хожом hурагшадтаа хөөрэхэдэ хэды гоё, үхибүүдтэ ойлгосотой байхаб даа!

Тиин Буряад ороноймнай 30 багшанар 16 хоногоор ГДР-ээр аяншалхаяа мордохонь. Эгээл түрүүлэн ГДР-эй ниислэл Берлин тэдэнэр ерэхэ. Эндэ нэгэ миллионhоо олон хүн зон ажаhуудаг. Ехэ ехэ дээдэ hургуулинуудшье бии. Элдэб музейнүүд олон. Гумбольдтын нэрэмжэтэ университет, ратуша, Гүрэнэй оперо, Бранденбургска үүдэн болон бусад hонирхолтой байха.

Һүүлэй жэлнүүдтэ залуушуул болон спортсменүүдэй түбэй клуб «Вернер-Зеленбиндерхалле» гэhэн спортын түхеэрэлгэ, Вальтер Ульбрихтын нэрэмжэтэ 70 мянган хүнэй hууритай стадион, «Беролина» ба «Унтер-ден-Линден» гостиницанууд, «Интернационал» гэжэ кинотеатр, томоороо дэлхэй дээрэ хоёрдохи телебашни болон бусад баригдаhан байна.

Хоёр үдэрэй туршада Берлин городые үзөөд, аяншалагшад hүүлээрнь Эрфурт хото ерэхэ. Тэрэ набшаар бүрхөөгдэhэн город юм. 18-дахи зуун жэлэй тэнгhээ хойшо эндэхид сэсэг, модо тарижа эхилhэн түүхэтэй. Дунда зуун жэлэй Эрфурт университедэй город гэжэ тоологдодог hаа, мүнөө медицинскэ акадамиин хото гэжэ нэрлэгдэдэг. Эрфуртдахи хүгжэнги промышленностиин продукци дэлхэйн олон оронуудта эльгээгдэдэг байна. Сэсэгэй городто аяншалагшад сэсэгүүдэй «ИГА» гэжэ выставкэ болсо революционно хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй музей хараха, үдэшэниинь театрта орохо.

Дүрбэдэхи үдэрынь айлшадые долоон зуун жэлэй түүхэтэй Веймар хото угтаха. Немец арадай культурна талаар хүгжэн hалбаралгада тус хотын түүхэ аргагүй ехэ. Агууехэ Гёте, Шиллер, Бах, Лист, Виланд, Гердер гэгшэдэй хэтын хэтэдэ мүнхэ зохёолнууд эндэ мүндэлжэ, Веймар хотые бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болгоhон байна. Тиимэhээ тэдэнэрэй гэр-музейнүүд тус хотодо нээгдэхэл ёhоороо нээгдэнхэй, олон мянганай анхарал татажал байдаг.

Германиин Демократическа Республикада хэдэн үдэр аяншалhанай hүүлээр, нютагаархимнай Оберхоф хотодо амарха.

Потсдам. Эндэхи Цецилиенхофой гоё hайхан байшан соо 1945 ондо Германичн илагдаhан тушаа договор баталагдаhан. Мүнөө үеын Потсдам эрдэм ухаанай город болоо. Эндэ хэдэн институт, педагогическа дээдэ hургуули, гүрэнэй Вальтер Ульбрихтын нэрэмжэтэ немецкэ академи болон бусад дээдэ hургуули ба училищанууд олон юм. Европо соо эгээл ехэ обсерватори Потсдамда оршодог. 18-дахи зуун жэлэй искусствын памятник болохо үзэсхэлэнтэ hайхан Сан-Суси парк олоной hайшаалда хүртэдэг.

Аяншалгын түгэсэхэ багаар ороной промышленностиин томо центр болохо, уласхоорондын яармагай, эрдэмэй, хүгжэмэй ба спортын город—Лейпциг туристнууд ерэхэ. Бүхэдэлхэйн пролетариадай вождь В. И. Ленинэй ажал ябуулгатай Лейпциг хото таhаршагүй холбоотой. Революционно марксистнуудай «Искра» газетын түрүүшын номер эндэ хэблэгдэhэн. Русенштрасс, 48-да «Искра» газетын түрүүшынхеэ гараhан музей-типографи аяншалагшад заатагүй үзэхэ юм. Агууехэ немец композитор И. С. Бах Лейпцигтэ ажаhууhан, хүдэлмэрилhэн. Композиторай ажабайдалаар hонирхогшод хэрэгтэй юумэеэ эндэ мэдэхэ, үзэхэ юм. Тус городто хараха, hонирхохо зүйл олон байха.

Германиин Демократическа Республиикын ехэ ехэ городуудтай танилсаад, арад зонтойнь уулзаад, гоё hайхан газартань амараад, шэнэ хүсэ шадал ороод, багшанарнай августын 8-да Берлин хотоhоо Эхэ ороноо бусаха.

А. ЦЕЛОВАЛЬНИКОВА,
харинн оронуудаар аяншалха талаар Буряадай облпрофсоведэй ахалагша инструктор.

МОСКВА. Москвагай уласхоорондын кинофестивальда дэлхэйн 68 оронуудай фильмүүд харуулагдаа. Тэрээндэ манай Советскэ Союзай олохон фильмүүд конкурсдо табигдаhан байна. Мүн Францихаа, Италиhaa, Япон болон бусад гүрэнүүдhээ фильмүүд табигдажа, олон зоной хабаадалгатайгаар харалга эмхидхэгдээ. Гадна социалис республикануудhaa олон кинокартинанууд харуулагдаhан байна. Эндэ үнгэргэгдэжэ байгаа уласхоорондын кинофестиваль хадаа дэлхэйн олон гүрэнүүдэй кинематографистнуудай саашанхи ажал хүдэлмэри хүгжөөлгэдэ ехэ удха шанартай байба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: советскэ киноактёрнууд Кирилл Столяров, Лидия Смирнова гэгшэд Японой киноактрисанууд (зүүн гарhaa хоёрдохинь) Нобуко Отова, Тиэко Байсе (баруун талада) гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮРҮҮШҮҮЛ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАРТА

Ахын аймагай потребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд хүн зониие худалдаа наймаагаар хангаха хүдэлмэриие эрид hайжаруулаа. Орлик тосхондо эд бараа болон эдеэ хоол худалдаха хоёр магазин шулуугаар, Алаг-Шулуун гэжэ газарта ажаhуудаг холын малшадта нэгэ шэнэ магазин баригдаhан байха юм.

Аймагай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд байгша оной түрүүшын хахад соо 800 мянган түхэригэй юумэ худалдаха уялгатай haa, 854 мянган түхэригтэ тэрэнээ хүргэhэн байна. Н. А. Витязева, В. Ж. Ошорова гэгшэд үнинэй дүршэлтэй болоhон наймаалагшад юм. Тиимэhээ тэдэнэр жэл бүри түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг.

Магазинhaa hайн бүд абаад, тэрэнээ зохид хубсаhан болгуулжа үмдэхын тула, илангаяа залуушуул, промкомбинат ошодог зантай юм. Эндэ ерэхэдэнь, тэдэниие оёдолшон Нина Осохеева урин зөөлэноор угтажа байдаг. Захигшадай дуран соо, хүсэhэн саг болзортонь Н. Осохеева захилыень бүтээдэг. Нинэдэ хубсаhа оюулhан хүн хододоо сэдьхэлээ хананги, баяртай гэртээ бусадаг.

Ажалай эдэ түрүүшүүлэй нэрэ аймпотребсоюзай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй.

Д. ДУГАРОВ.

Врачай зүбшэл

ГЭДЭhЭНЭЙ ҮБШЭНhӨӨ hЭРГЫЛХЭ АРГА

Үрэ жэмэсэй, огородой эдеэнэй болбосоржо эхилхэтэй хамта гэдэhэнэй үбшэнэй ехээр дэлгэржэ эхилдэгые мэдээжэ.

Гэдэhэнэй үбшэ тараадаг жэжэ бодосууд (микробууд) үбшэнтэнөөр дамжуулагдан, гэрэй хэрэгсэлнүүдтэ няалдахаhaa гадна, уhа сөөрэмүүд болон худагуудые, гол горходые бузарладаг гээшэ. Тиимэhээ гол горхонуудта оймохоёо орогшод уhа залгижа, гэдэhэнэй үбшэндэ нэрбэгдэнэ.

Үбшэ тараадаг микробууд эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, илангаяа hү, овощ, үрэ жэмэс гэхэ мэтээр дамжуулагдан тараагдажа болодог. Хэрбээ hүн эдеэндэ шэбхэ, элдэб муухай юумэнүүдые оруулаад гү, али халуун газарта, муухай амhарта соо хадагалаад байбал, мүн лэ үбшэ тараажа болохо.

Гэдэhэнэй үбшэ тараадаг бодосууд, тэрэ тоодо дизентериин бодосууд удаан саг соо үхэдэггүй. Жэшээнь, бүхэли үбэлдөө мүльhэн соо байхадаа ядадагшьегүй. Гол горходой урдамал уhан соо 35 үдэр, худагай уhан соо 27 үдэрэй турша соо амиды байдаг. Дизентериин бодосууд hүн эдеэн соо 14 үдэр хүрэтэр, капуста, үгэрсэ, хартаабха гэхэ мэтэ шэнэ овощ соо мүн лэ дээрэ дурсагдаhан болзор соо амиды байдаг. Тиимэ бодосууд хилээмэнэй зүйлнүүдтэ 20—30 хоногой туршада ядадагшьегүй. Мяха, загаhанай зүйлнүүдтэ (шанаhан мяхан, шүлэн, колбаса, каша гэхэ мэтэ) халдаhан микробууд мүн лэ удаан байгаад амидырха аргатай.

Гэдэhэнэй үбшэндэ хүнгэнөөр дайрагдаhан аад, врачта ошожо аргалуулангүй, боро арга хэрэглээд, үбшэсэ удааруулагшад элүүр хүнүүдтэ ехэ аюул тохёолдуулна.

Батаганаанууд гэдэhэнэй үбшэ тараалгаар эгээл ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тэдээнэй бэедэ няалдаhан микробууд — 1—2 үдэрэй туршада амиды ябадаг, харин гэдэhэн соонь 4—5 үдэрэй туршада амиды ябадаг юм. Далитай амитад, тэрэ тоодо батаганаанууд нэгэ үдэрэй туршада хэдэн модо ниидэхэ аргатай. Тэдэнэр микробуудые хэр түргөөр тараанаб гэжэ эрдэмтэд тусхай шэнжэлгэ хэhэн байна. Эрдэмтэд зарим батаганаануудые атомаар тэмдэглээд, үдэшын 5 часта нэгэ газарhaa гаргаашань табиhан байгаа. Үдэшэ орой тэдэ батаганаанууд колхознигуудай бүхы гэрнүүдтэ таража ошонхой байба. Үглөөдэрынь тиимэ батаганаанууд 2—3 модоной газарта байдаг дүтын тосхонуудта ниидэжэ ошонхой байгаа.

Батаганаанууд хэнэйшье мэдэхээр ехэ үдэсэтэй. Хэрбээ шорой хэдэг хайрсагуудые сэбэрлэнгүй байлгаа haa, долоон хоногой туршада тиимэ хайрсагууд соо байрлаhан батаганаанууд 70 мянга хүрэтэрөө олошордог байна. Шэнээр үдэжэ, томо болоhон 6 мянга шахуу батаганаан тэндэhээ үдэр бүри ниидэн гарадаг.

Гэдэhэнэй үбшэнhөө hэргылхын тула ямар хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэйб?

Үбшэнэй яажа тараагдадагые мэдээд байгаа haa, өөрыгөө, мүн дүтын хүнүүдые hэргылхэ хүсэд арга бии. Энээнэй гол эрилтэнь гэхэдэ, ариг сэбэр сахилган болоно. Эдеэлхын урда тээ өөhэдынгөө, мүн үхибүүдэйнгээ гар заатагүй угааха шухала.

Локомотив-вагонуудые заhадаг заводой 150-дахи номерой үхибүүдэй комбинадайхид ехэ багагүй эдеэлхын урда тээ, мүн эндэ тэндэ ябаад ерэхэдээ, заатагүй гараа угаадаг. Эндэ байдаг үхибүүд үглөөгүүр гэрhээ ерэмсээрээ гараа угаагаад, өөрынгөө бүлэгүүдтэ ошодог юм. Ариг сэбэрые эндэ hайнаар сахидаг болоhоной ашаар комбинадай үхибүүд олон жэлэй туршада гэдэhэнэй үбшөөр үбдэхэеэ болёо.

Эдеэ хоолой дэргэдэ ажалладаг хүн бүхэн — hаалишад, hүнэй заводой хүдэлмэришэд, эдеэ хоол хадагалдаг газарнуудта, магазин, столовонууд болон гостиницануудта, ниитын байра, бани гэхэ мэтэ газарнуудта ажалладаг хүнүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд бэеэ сэбэрээр абажа ябахаhaa гадна, саг үргэлжэ гарнуудаа мылээр угаажа байха уялгатай. Тэдээнэй ажалладаг газарта умывальник, мылэ, сэбэр полотенци байха зэргэтэй.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые шэрэхэ, хадагалха гурим наринаар сахиха шухала. hү hаалиин фермэ дээрэ ариг сэбэр илангаяа hайнаар сахигдаха зэргэтэй. hү хадагалха леднигүүд болон холодильнигуудые түхеэрхэ хэрэгтэй. Энээнтэй дашарамдуулан хэдэн аймагуудай, тэрэ тоодо Улаан-Үдын, Хяагтын, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Хориин аймагуудай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ иимэ hануулга хэхээр байна. Ушар юуб гэхэдэ, эдэ аймагуудай ажахынуудтахи hү hаалиин фермэнүүдтэ ариг сэбэр хүсэд сахигданагүй. Амhартанууд, мүн үнеэдэй хүхэ дэлэн муугаар угаагдажа, муухай hүн заводуудта тушаагдана.

Зунай үедэ гүүртэ, фермэнүүд дээрэ ариг сэбэр илангаяа hайнаар сахигдаха зэргэтэй.

Үрэ жэмэс эдеэшэжэ, овощ наймаалагдажа эхилбэ. Эгээл иимэ сагта үрэ жэмэс, огородой эдеэе халуун уhaap hайса угааха шухала. Баригдаhан хилээмэ сэбэр амhарта соо, целофан туулмаг соо хэжэ ябаха хэрэгтэй.

Ариг сэбэр hайнаар сахиха гээшэ гэдэhэнэй үбшэнhөө hэргылхэ гол хэмжээнүүдэй нэгэн болоно.

В. БОЯНОВА,
санитарна гэгээрэлэй республикын байшангай главна врач.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Ажалай амжалтые саг харуулна» гэhэн түрүү бэшэг. Тобшо мэдээсэлнүүд. «Үбhэнэй гурил яажа бэлдэхэб» гэhэн А. Верещиновэй статья.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Халуун үгөөрөө — арад зондо» гэhэн Э. Кубальскаягай статья. «Капитальна мүнгэ hомололгые ашагтайгаар хэрэглэхэ» гэhэн. В. Исаевай статья. Сабшалан дээрэhээ мэдээсэл.

Гурбадахи хуудаhанда: «Бидэнэй хамтын зорилго» гэжэ К. Чимитовэй статья. АПН-эй статья. Социалис оронуудта.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: шэнэ hонин. Спорт. Соносхолнууд.

ЭНХИР ЭКРАН

МОСКВА ХАРУУЛНА:

13.55 — дамжуулгын программа. 14.00 — орон доторхи hонин. 14.05 — «Ородой хүгжэм тухай хөөрөөн» гэhэн дамжуулга. 15.05 — мультфильмнууд. 15.15 — «Читай-город» гэhэн hурагшадта зорюулагдаhан дамжуулга. 15.40 — «СССР-эй арадуудай зунай V спартакиада» гэhэн дамжуулга. 16.25 — «Европо: болоhон ушар. оронууд болон шиидхэгдээгүй асуудалнууд» гэhэн дамжуулга. 17.00 — «Москвада болоhон Уласхоорондын VII кинофестиваль» гэhэн кинопанорама. 18.00 — концерт. 18.35 — «Сага о Форсайтах» гэhэн Англиин уран hайханай телевизионно фильмын 11, 12-дохи серинүүдынь. 20.05 — орон доторхи hонин. 20.20 — хүгжэмтэ программа.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

21.00 — телепанорама. 21.20 — «Факел» гэhэн залуушуулда зорюулагдаhан программа. 22.00 — концерт.

МОСКВА ХАРУУЛНА:

22.25 — дамжуулгын программа. 22.30 — «Арад зоной аша туhада» гэhэн дамжуулга. 23.00 — орон доторхи hонин. 23.05 — «Сага о Форсайтах» гэhэн Англиин уран hайханай фильмын 12, 13-дахи серинүүдынь

Хэншье шуүгдэхэ дурагүй байгаа

ЦСКА-гай спортын ордон соо волейболоор түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн баскетболистнуудай удаа эхилбэ.

Россин Федерациин эхэнэр, эрэшүүлэй команданууд нэгэдэхи бүлэгтэ оруулагдажа, оронойнгоо союзна республикануудай эрхим спортсменүүдтэй хүсэ шадал, техникээ туршалсаха болоhон байгаа. Нэн түрүүлэн Украинын ба РСФСР-эй эрэшүүлэй командануудай дунда хоёр час хахад сагай туршада ёhотой шанга тулалдаан болоо. Хоёр командын спортсменүүд шуүгдэхэгүйе оролдон үсэд шангаар, гоё hайханааршье наадахые эрмэлзэhэн байха юм. Зүгөөр волейбол наадалган дээрэ тэнсэлгэ гэжэ байдаггүй hэн тула, эдэнэрэй уулзалга иимэ удаан саг соо үргэлжэлөө бшуу. Түрүүшынь хоёр уулзалга 2:2 болоод байба. Россин спортсменүүд наадананайнгаа hүүлшын уулзалгые 11:8 болгоод, шуүжэ ябаhан. Эндэл Украинын суглуулагдамал команда шуүгдэхэнь гэжэ спортын ордондо сугларагшад тухайлhан байгаа. Теэд яахаб? Энэ тухайламжань буруу hүрэжэ, гурбан уулзалгадаа 3:2 гэhэн тоотойгоор Россин команда шуүгдэшоо ха юм. Мүн иимэ тоотойгоор Россин эхэнэрнүүдэй суглуулагдамал команда Москвагай эхэнэр волейболисткануудта шуүгдэhэн байна.

Түгэсхэлэй наадан Украинын, РСФСР-эй, Москвагай, Эстониин, Казахай ССР-эй Ленинградай эрэшүүлэй, Москвагай, РСФСР-эй, Ленинградай, Украинын, Узбекистанай, Азербайджанай эхэнэрнүүдэй командануудай хоорондо боложо эхилэнхэй.

Чемпион тодороо

Эрэшүүлэй дунда спортын гимнастикаар үнгэргэгдэhэн мүрысөөн дүүрэжэ, спартакиадын чемпион тодорбо. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ Москвагай Михаил Воронин хүртэбэ. Тэрэ дүн хамтадаа 111,3 очко абаhан байна. Хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые Александр Малеев (БССР), Россин Федерациин Вячеслав Фогель гэгшэд эзэлбэ.

Түгэсхэлэй наадаанда Москвагай гимнастнууд бусадhaa hайн амжалта туйлажа, командаараа түрүү hуури эзэлhэн байна.

Иванченкын амжалта

Ригын штангист Геннадий Иванченко дэлхэйн, Европын чемпион гэhэн нэрэ соло дээрээ СССР-эй арадуудай зунай V спартакиадын чемпионой нэрэ зэргэ нэмээбэ. Тэрэ дунда зэргын шэгнүүртэн сооhоо дүн хамтаданы 500 килограммай штанг үргэжэ, спартакиадын алтан медальда хүртөө бшуу. Мүнгэн медальда, олимпиин наадананай чемпион Борис Селицкий, бронзодо Донецкын спортсмен Борис Павлов гэгшэд хүртөө.

(ТАСС).

Элдэб hонин

ШУhА ТОГТООДОГ МАРЛЯ

Азодой окись түрхигдэhэн эгэ[...] юрын сагаан марля саг зуура шу[...]hа тогтоожо шадаха юм.

Хүнэй арhа мяханда мар[...] ямаршье хоро хүргэдэггүй. Хиру[...]гическа операциин үедэ мях[...] соо үлөөгдэhэн марля 30—40 х[...]ногой турша соо тэндээ шэнгэ[...] үгы болошодог.

Шуhа тогтоодог тус марля Хар[...]ковай эрдэм-шэнжэлгын хими[...] фармацевтическэ институтда [...]лэдхэгдэhэн байна.

ЧАС—ЛИТЭ

ВИННИЦЭ. Эндэхи радиолам[...] заводой конструкторнууд юрэ[...]сын час зохёобо. Циферблад[...] орондо—лаампатай табло, тэрэ[...] үдэр, час, минута харуулдаг. Т[...]бэй конструкторска бюрогой и[...]формационно техникын хүдэлм[...]рилэгшэд часы-календарь ба[...] зохёогоо. Тэрэнь ганса үдэр [...] саг харуулхаhaa гадна, мүн hар[...] долоон хоногой үдэрнүүдые [...]руулдаг байна.

(ТАСС).

ТРЕНЕР, БАГША, НҮХЭР

Багша болохоб гэжэ Эдуард Малаханов нэгэтэшье бододоггүй бэлэй. Тиимэhээ үхибүүдэй hонюуша нюдэн тэрэнэй зүүдэндэшье үзэгдэдэггүй hааб даа. Тиибэшье Эдуардын сэдьхэлые ямаршьеб даа нэгэ нангин, хүмүүжүүлхы, hургахы удхатай хүсэл оройдоошье орхидоггүй hэн.

Эдуард футболдо тон дуратай. Үдэр, hүниие мэдэнгүй, заримдаа эдеэлхэеэ, гэртээ бусахаяа мартажархитараа наадаха. Хүбүүдэйнгээ командын капитан болгоходо, бүтүүхэн аргагүй ехээр баярлаhан юм. Баярлаха зуураа, нүхэдэйнгөө найдаhан найдалые хэзээшье харюулхаб гэжэ сэдьхэдэг hэн. Хүбүүдэй капитанаа магтахань ходол hэн ааб даа, харин хатуу шэрүүн үгэнүүд оло дахин дуулдажа болохо. Яаба хээбэшье хүбүүд найдаа гүб даа, тэдэнэй хэрзэгы үгэдэ гутажа болохогүй. Хүн бүхэн өөрын дутуу дундатайл байхаа hанадаг гээшэ бэзэ. Хүнэй нюдөөр өөрыгөө хаража, хэhэн ябадалаа, хэлэhэн үгээ шүүмжэлжэ үзэдэг hаа, hайн лэ бэлэй. Капитан Эдуард Малаханов эгээл иимэ зантай хүн байшоо. Хурдан хүлтэй байhандань тэрэниие капитан болгоо бэшэ. Энэмнай командын хүтэлбэрилэгшэ, үнгэ нюур, hэшхэлынь болоно бшуу. Тиихэдэ хүн бүхэнэй түлөө оролдохо, бодохо, сэдьхэлээ зоболсохо хэрэгтэй. Тиигээгүй hаа, юушье бүтээхэгүйнь лабтай.

...Улаан-Үдын «Электромашина» заводой үрэмдэгшэдэй бригадир Э. Малаханов мүнөө гуша гара наhатай. Тиимэшье hаа, завод соогоо мэдээжэ болоhон хүнүүдэй нэгэн юм. Командын капитан гээшэ харюусалгатай ажал. Спортсмен байхын хажуугаар, багша-хүмүүжүүлэгшэ байха ёhотой бшуу. Багшын дипломтой бэшэшье hаа, сэбэр сэхэ зантай, хүнэй түлөө сэдьхэлээ үбдэжэ шададаг лэ hаа, хүмүүжүүлхэ, hургаха эрхэтэй. Гэхэ зуура олон жэлэй дүй дүршэл байха, илалта хүнгөөр ерэдэггүй, тэрэнэй түлөө hайн тэмсэхэ ёhотойбди гэжэ мэдэрхэш. Хүмүүжүүлэгшэдтээ зааха, харуулха, hургаха юумэн олон ха юм. Тиимэ хадаш хүн шам тээшэ таталдаха, шамhaa hургаал дуулахые оролдохо байна гүбэ. Тушаалыень анхаралдаа абангүй, иимэрхүү хүнүүдые ажабайдалдаа багшанар гэжэ нэрлэдэг гээшэ бэзэбди. Тиимэ даа, Эдуард Малаханов футболистнуудай ёhотойл багша.

Коммунист Малахановай бригададань тиимэшье олон бэшэ юм. Миил 5 хүн. Бэе бэедээ аха дүү шэнгеэр хандадаг, үйлэдбэриингөө даабари hара бүри 130—140 процент дүүргэдэг зон.

Тиихэ зуураа Э. Малаханов hайн дураараа эдир боксёрнуудай секци заводтоо хүтэлбэрилдэг. Тэдэнь байгша ондо городой чемпионууд болоо hэн. «Эдир боксёрнуудай секци хүтэлбэрилхэ гэhэн партийна даалгабари Малахановта үгтэhэн байгаа», гэжэ нүхэр П. Ситников хөөрэхэ юм. Малаханов тэрэнhээ тунхаряагүй. Жааханhaa боксдо өөрөөшье дура[...]hэн. 1-дэхи разрядтай болотороо [...]даhан байха. Мүнөө үедэ мэдэ[...] боксёрнууд В. Кондаков, П. Фед[...] гэгшэдтэй тэрэ нилээд тулалда[...] намтартай.

Малаханов долоон хоногто гу[...] удаа үхибүүдтээ ерэдэг. Тэдэнэй [...]дэр, хүнгэн, габшагай байхые ор[...]доно. Тиихэ зуураа үнэн сэхэ[...]ратай, тэрэнэй түлөө тэксэ[...]нүүд болохыень хүсэдэг. Тэдэ[...]шээ болгон П. Федотов, Д. Бабу[...]жиев, В. Стрельников тухай хөөр[...] үгэдэг юм.

Улаан-Үдын 48-дахи hургуул[...] hурагшад Саша Терентьев, Миша [...]реляев, Коля Дементьев болон [...] 3-дахи жэлээ Малахановта заалга[...] Тиихэ зуураа тэрэниие тренер[...] ёhотойл багша ба нүхэрнай [...]дэгынь дуулахада тон hайшаал[...] урмашамаараршье байдаг.

О. МЕРКУЛОВ.

ХИЛЫН Саанахаа

РАДИО ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ

КОМБИНАДАЙ ХОРИН ТАБАН ЖЭЛЭЙ ОЙ

ПРАГА. (ТАСС). Хойто-Чешскэ областиин Залуждахи чехословак-совет хани барисаанай нэрэмжэтэ химическэ комбинадай коллектив тусгаар ойн баяр хэбэ. Предприяти Советскэ Союзай бэлэг болгон чехословак арадта түлөөhэгүйгөөр хорин табан жэлэй урда тээ үгтэhэн юм.

Хорин табан жэлэй турша соо комбинат республикын химическэ промышленностиин гол предприятинуудай нэгэн, чехословак-совет экономическа харилсаа холбооной шухала шатань болоо. Эндэ продукци гаргалга 16 дахин нэмээ, долоон янзын зүйлэй продукци тиихэдэ гаргадаг байhан аад, 100 хүрэтэр элдэб янзын продукци мүнөө гаргана. Нёдондо комбинат 3,5 миллиард кроной продукци бүтээжэ гаргаа. Залужска химигүүдэй бүтээhэн зүйлнүүдые харин 30 орон худалдажа абадаг.

Орон дотор дэлгэрhэн олониитын социалис мүрысөөндэ комбинадай коллектив түрүүлжэ ябадаг юм. Мүрысөөндэ хабаададаг 120 цех ба бригадануудай 87-ниинь социалис ажалай коллективүүдэй нэрэ зэргэдэ мүнөө хүртэнхэй. Үйлэдбэриие хүгжөөхэдөө, нарижуулан hайжаруулхадаа Залужска химигүүд шэнэ табан жэлэй эсэс хүрэтэр бүтээн гаргадаг продукциингаа үные зургаа миллиард хүрэтэр крон болгохо хүсэлэнтэй.

Судандахи байдал

ПАРИЖ. (ТАСС). Суданай Революционно Советэй генеральна секретариин мэдээсэлдэ үндэhэлэн Франс Пресс агентство иигэжэ дамжуулна. Орон дотор түхэреэн сүүдхын турша соо сэрэгэй трибуналнууд хүдэлнэ. Бүхы Судан дотор коммунистнууд арестовалагдана гээд Хартумай хэблэл мүн лэ мэдээсэнэ. Тусхай мэдээсэлнүүдэй гаратар бүхы демонстрацинуудые, үйлсэнүүдтэхи жагсаалнуудые хорихо тухай соносхогдоо.

ХАРТУМ. (ТАСС). Суданай Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын мэдүүлгые Омдурманай радио дамжуулаа. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. «Ирагай правительствын харша ябуулгануудые хэдэг байhые харадаа абан» «Суданай Демократи[...] Республикын правительство Ира[...] Хартумда байдаг посольствые ха[...] гэhэн шиидхэбэри гаргаа, посол[...]вын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй ор[...]hoo 24 часай турша соо гаража о[...]хо тухай эрилтэ хээ».

КАИР. (ТАСС). Триполиhoo мэ[...]сэгдэhэнэй ёhoop, Индиин засагаар[...] Бенгазида самолёдhoo буулгагда[...] подполковник Бабикер ан-Нур[...] майор Фарук Осман Хамадал[...] гэдэргэнь бусаагаа. Засагаарх[...] эрилтээр тус самолёт эндэ бу[...]баатай болоhон байгаа бшуу.

Ливиин информационно аген[...]вын дамжуулhанай ёhoop ан-Н[...] Хамадалла Ливиhээ Хартум «да[...] бусаагдаа».

КАИР. (ТАСС). Омдурманай р[...]диогой мэдээсэhэнэй ёhoop, Суда[...] сэрэгэй урбалта хэхэ hэдэлгэдэ [...] баадаhанай түлөө үшөө гурбан оф[...]цер — полковник Махджуб Иб[...]гимые, капитан Башир Абдель Р[...]закые, лейтенант Ахмед Бонарые с[...]залан алаха гэhэн шиидхэбэри г[...]гаа.

Энэ шиидхэбэри дүүргэлтэ бол[...]доо гээд мэдээсэл соо хэлэгдэнхэй.

Ольстерто алалга хюдалга ехээр хэгдэнэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Англиин солдадуудай ба хэмжээнэйнгээ талаар Хойто Ирландиин хоёрдохи город бологшо Лондондериин хүн зоной хоорондо бүхэли сүүдхын турша соо тулалдаан замхаагүй. Киноhоо гэртээ харижа ябаhан Дамиен Харкин гэжэ юhэ наhатай үхибүүе Англиин сэрэгэй ашаанай машинын дайраhанай hүүлээр шэнэ буhалгаан боложо эхилhэн байна.

Уур сухалаа хүрэhэн хүн зон үхибүү даража алаhан ашаанай машиные галдаа. Англиин солдадууд болон полициинхидэй hуужа ябаhан хуягта машинануудые шулуугаар шэдээ, өөhэдынгөө бүтээhэн гал шатаадаг гранатануудые тэдээн уруу шэдээ.

ЛОНДОН. (ТАСС). Ольстерой хүн зониие сэрэгэйхид болон полициинхидэй бүри олоор алаха хюдаха аюул тохёолдоод байна. Аюулгүйе сахиха хүсэнүүдэй эхилhэн нэгжүүлнүүд, бэдэрэлгэнүүд ба «алууршадые» хэhээхэ ябадал саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ гэжэ уридшалан hануулhан мэдүүлгэ Ольстерой премьер-министр Фолкнер хэhэн байха юм. Тиихэдээ Англиин сэрэгүүд, Хойто Ирландиин полициинхид «эрид шанга байха ёhотой», тэдэнэй ябуулганууд политическэ ямаршье hанал бодолоор хизаарлагдахагүй гээд премьер-министр онсолон тэмдэглэhэн байна.

Хойто Ирландидахи «алууршадтай» тэмсэлдэ «шэнэ шатын» эхилhэн тухай, Англиин арми «эгээн ехэ эдэбхитэйгээр» ябуулга хэхэ тухай Великобританиин дотоодын хэрэгүүдэй министр Модлингын занаhан мэдүүлгэ хэhэнэй hүүлээр иимэ бузагай муухай үгэ Фолкнер хэлээ.

Энэ «шэнэ шатые» бэелүүлэн, Англиин эзэмдэлгын сэрэгүүд Ольстерой полициинхидэй дэмжэлгэтэйгээр Хойто Ирландиин 10 городой католическа кварталнуудта нэгжүүлнүүдые хэхэдээ, hүниин дунда эхэнэрнүүд болон үхибүүдые үйлсэнүүдтэ намнан гаргаа, 50 шахуу хүниие арестовалаа гэжэ мэдээжэ.

«hүйдхэлтэ этэгээдүүдтэ» шангаар хандаха гэжэ Лондоной ба Белфастын правительствануудай hанаашалжа байhаниинь «алууршадые» бэдэрхэ гэhэн шалтаг бэряад, Ольстерто гражданска эрхын түлөө тэмсэгшэдые шэнээр хашан хэhээхэ ябадал боложо магад гэжэ Фолькнерэй ба Модлингын хэлэhэн үгэнүүдые тайлбарилхадаа нютагай политическэ ажал ябуулагшад түбэгшөөлгэнэ.

ДУБЛИН. (ТАСС). Хойто Ирландида Англиин армиин хэжэ байhан ябуулгануудые ороной олон политическэ ба ниитын организацинууд буруушаана.

«Хойто Ирландиин хэрэгүүдтэ Англиин хамааралсалгые болюулхын» тулада хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэлые бэхижүүлхые Ирландиин Компарти өөрынгөө мэдүүлгэ соо уряалhан байна.

«Хүн зониие абалан барилгые» Англиин арми Хойто Ирландида хэжэ байна. Энэнь алалга хюдалгаар хүн зониие засагаархидай айлгаха хүсэлэнтэй байhые харуулна гээд ороной эгээн лэ үнинэй Шиин Фейн гэжэ политическэ хүдэлөөнэй мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй.

УРДА ВЬЕТНАМ. Арадай сүлөөрэлгын армиин сэрэгүүд американо-сайгоной сэрэгшэдтэй шанга тулалдаа үүсхэжэ байна. Тэдэнэй шангаар тэмсэхэдэ америкэн сэрэгшэд ехэ хохидолдо ороно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кхесань гэжэ районд Арадай сүлөөрэлгын сэрэгшэдэй добтолходо, американ-сайгоной сэрэгшэд зугадажа ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

Үнэн зүб тэмсэлые дэмжэлгэ

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Лаосой сү[...]лэгдэhэн районуудта США-гай, т[...]нэй хүлhэншэдэй добтолон орол[...] буруушааhан мэдүүлгэ КНДР-[...] МИД-эй түлөөлэгшэ хэбэ.

КНДР-эй правительство, бүхы [...]рей арад хадаа лаос арадта эсэр[...]гээр американ эзэрхэг түримхэй[...]лэй, тэдэнэй туhамаршадай [...] байhан гэмтэ ябуулгануудые [...] шобто харана, Лаосой патриоти[...] фронтын ЦК-гай энэ оной июл[...] 14-нэй мэдүүлгые бүрин хүсэ[...] дэмжэнэ гээд, мэдүүлгэ соо зааг[...]хай. Лаосто эсэргүүгээр хэгдэдэг [...]хы империалис hанаашалгану[...] лаос арад таhалдуулха гэжэ найд[...] байhанаа КНДР-эй МИД-эй түлөө[...]шэ элирхэйлэн мэдүүлээ.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36, 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-04532. Заказ № 1016.